Ақмола облысы Білім басқармасының Бурабай ауданы бойынша білім бөлімі «Наурызбай батыр атындағы негізгі орта мектебі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

БЕКІТЕМІН:

Мектеп директоры м.а.:

А.Т.Исенова

2022- 2023 оқу жылына арналған «Жұлдыз» шағын орталығы тобының

қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограмма жоспары

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Топ: орта 3 жас
Жоспардың құрылу кезеңі: 07.09-05.10.22

Сәрсенбі 07.09.22	Сәрсенбі 14.09.22	Сәрсенбі 21.09.22	Сәрсенбі 28.09.22	Сәрсенбі 05.10.22
«Менің ойыншықтарым» Міндеті: Балалардың сөздік қорларын байыту, ойыншықтардың қазақша атауын есте сақтауға жаттықтыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. Тілдік дамытушы орта. Педагог жетекшілігімен ойын: «Сөз ойла, тез ойла» Міндеті: Балалардың тапқырлықтарын байқау. Барысы: Тәрбиеші ойыншық түрлерін айтады. Балалар тиісті сөздерді айтып, ойынды жалғастырады. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. «Кімге тиесілі ойыншық?» ойыншықтардың кімге	«Менің оқулықтарым» Міндеті: Ана тіліндегі дауысты және айтылуы және дыбысталуы ұқсас дауыссыз б-п, г-ғ, к-қ, ж-ш, з-с, н-ң, р-л дыбыстарды дұрыс, анық айтуды үйрету. Тілдік дамытушы орта. «Менің сүйікті кітабым» Балалармен отбасында оқыған кітаптарын талқылау. Негізгі ойды дұрыс жеткізуге, монологтық ойларын байланыстырып құра білуге үйрету. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. «Менің оқулықтарым» балалардың сөздік қорларын байыту, оқулықтардың қазақша аталуын есте сақтауға жаттықтыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. 2-3 сөйлеммен	Біз балабақшада не істейміз? Міндеті: сөздерді сөз тіркесімен айтуға, сөйлем құрауға жаттықтыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. Тақпақ жаттау. Шағын мәтіндер құрау үйрету Тілдік дамытушы орта. ·Біздің балабақшамыздың іші, сыртқы ауласы тобымызда сүртінетін сүлгілеріміз әрдайым тап-таза, аппақ болып тұрады. Ол кімнің еңбегі деп ойлайсыңдар? ·Балабақшада бізге дәмді тағамдарды кімдер әзірлейді? ·Ән, би, дене шынықтыру жетекшілеріміз бізге не үйретеді? Дәрігер	«Саяхатшы ертегісі» **Мақсаты:** Сөздерді бір-бірімен байланыстырып, сөйлем құрай білу, өз ойларын дұрыс жеткізе білу дағдыларын және сөйлеу мәдениетін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** Педагог «Саяхатшы» ертегісін мәнерлеп оқиды. Орманмен Қоян қашқанда, Сәбізі түсіп қалады. Бара жатқан Қасқырға Түлкі тауып алады. «Жей салар ем мұны мен Ішіме бірақ жаға ма? Құттықтап туған күніңмен, Берейін Қасқыр ағама», – Деп Түлкі сары сәбізді Қасқырға сәндеп ұсынды. Ол суға оны ағызды, «Қайтем, – деп, – былғап тісімді». Судан Мысық тауып ап, Тастауға оны қимады. Түлкінің туған күнінде Сәбізді оған сыйлады. «Қайтем – деп, – мұны», – таңданды, Мысыққа Түлкі шамданды.	«Бізге көлік қалай және қандай көмек көрсетеді?» Мақсаты: көлік туралы түсінік беру,олардың түрлерін ажыратуға, сурет бойынша әңгімелей білуге үйрету Мақсаты: Тілдік дамытушы орта. ғ,р,з, дыбыстарын естуі бойынша ажыратуға және анық айтуға тіл ұстарту жаттығулары Ға – ға – ға, Шомыламыз суға. Ғай – ғай – ғай, Жарқылдайды найзағай Үз – үз – үз, Жаңбырлы Күз Рақ – рақ – рақ, Саулайды жапырақ Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. Сөздік қор.

тиесілі екенін анықтайды, ұл мен қыздардың ойыншығын ажыратады. Сөздік қор. «Ойыншықтар неден жасалады?» Ойыншық суреті көрсетіледі, суретке қарап ойыншықтың материалын айтады. Ағаш, пластмасса, темір, т.б атаулармен танысады. Тілдің грамматикалық құрылымы. «Мен жасаған ойыншық» Ойыншықтарды қолдан жасауға бола ма? Болса қалай жасаймыз? Ойыншықтар бізге қайдан және қалай келеді? Деген сұрақтар қою арқылы бірізді және нақты айтуға үйрету. Байланыстырып сөйлеу. «Менің сүйікті ойыншығым» Суретке қарап әңгіме құрауды және байланыстырып сөйлеуді үйрету, баланың сөздік қорын байыту. Күтілетін нәтиже: Күнделікті қолданыстағы сөздерді пайдаланып,	затты сипаттай білу дағдыларын дамыту. Диалогке қатысуға үйрету Сөздік қор. «Кітап неден жасалған?» балалардың өз ойларын айту, тәрбиешінің әңгімесінің жалғасы мен соңын ойдан шығара білуге үйрету. Сөздік қорға жаңа сөздер: шеберхана, ағаш, қағаз, бамбук, т.б. сөздер Тілдің грамматикалық құрылымы. Ана тіліндегі дауысты және айтылуы және дыбысталуы ұқсас дауыссыз б-п, г-ғ, к-қ, ж-ш, з-с, н-ң, р-л дыбыстарды дұрыс, анық айтуды үйрету. Байланыстырып сөйлеу. Суретпен жұмыс: Суретте не бейнеленгенін айтады, заттарды атайды. Күтілетін нәтиже: Ана тіліндегі барлық дауысты дыбыстарды анық айта алады; сөздегі дыбыстардың орнын анықтайды.	апайымыз не істейді екен? Ал күні бойы сендердің жандарыңда жүретін апайларың кім? Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Педагог М.Әлімбайдың «Біздің балабақшада» өлеңін оқып беріп, балалармен бірге қайталайды. Балабақша есігін Сәби болып ашқанбыз. Балапандай мәпелеп Өсіреді бақшамыз. Бұл екінші үйіміз, Біз туғанбыз бәріміз. Біз – осы үйдің гүліміз, Біз-осы үйдің сәніміз. Сөздік қор. Бала, бала, баламыз Е.Өтетілеуұлы Бала, бала, баламыз, Бақшамызға барамыз. Күні бойы қызыққа Батамыз да қаламыз! Тілдің грамматикалық құрылымы. . «Балабақшамды безендіремін» Балалар дәптерде салынған балабақша	Лақтырған Түлкі сәбізді Қуанып Қоян тауып алды. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Ертегі мазмұны бойынша әңгіме жүргізу: 1. Ертегі ұнады ма? 2. Ертегідегі кейіпкерлерін ата. 3. Қоян нені жоғалтты? 4. Сәбізді нелер тауып алады? **Сөздік қор.** Ертегіні сахналау Педагог ертегіні сахналауға ұсынады. Көрсетілім барысында балаларға кезек-кезек кейіпкерлер сөзін айтқызып отырады. Балалар ұнаған кейіпкерлерін таңдайды, кейіпкерлердің басқа киетін бейнелерін киеді, сахналап ойнайды. Автордың сөздерін педагог оқиды **Тілдің грамматикалық құрылымы. Педагог жетекшілігімен ойын:** «Кейікерлерді тап» Мақсаты: Ертегі кейіпкерлерін ажырату. Тәрбиеші ертегілердің аттарын айтады. Ал, балалар сол аталған ертегінің кейіпкерлерін тауып айтады. **Байланыстырып сөйлеу.** Жұмыс дәптерімен жұмыс. 1. Қандай сыйлық алғанды ұнатасың? Суретін сал.	«Бұл қандай көлік» сұрақ-жауап айдары Суреттер арқылы көлік түрлеріне талқылау жасайды Тілдің грамматикалық құрылымы. «Көлік атауларын дұрыс атаймыз» дыбыстарды дұрыс айтуға үйрету. Байланыстырып сөйлеу. Суреттегі жағдаяттық суреттерге қарап сөйлемдер құрайды. Күтілетін нәтиже: күлік түрлерінің қажеттілігін біледі, әр көліктің қызметін ажыратады.

ауызша мәтін құрап айтуға үйренеді.		үйін түрлі түсті қарындаштармен безендіріп, ауласын гүлдендіреді. Жұмыс соңында өздерінің балабақшаға деген жылы тілектерін білдіреді. Байланыстырып сөйлеу. Жүректен жүрекке Балалар шеңберге жиналып, ойыншық жүрекшелерді алып, балабақшада жұмыс істейтін апайларына өздерінің жылы тілектерін айтып, жүрекшелерді ұжымдық жұмыстағы суреттердің қасына жапсырады. Күтілетін нәтиже: сөздерді сөз тіркесімен айтуға, сөйлем құрайды, байланыстырып сөйлеуге дағдыланады.	2. Суретке қара. Жасырынған заттарды тап. Ата. Педагог жеке жұмыс жүргізеді. 3. Рефлексия. **Күтілетін нәтиже:** Сөздерді байланыстырып, сөйлем құрап айта алады. Ойларын жеткізе біледі.	
Баламен жеке жұмыс: «Мынау не?» Міндеті Балалардың ойыншықтар туралы түсініктерін кеңейту,ересектермен әңгімелесу кезінде	**Баламен жеке жұмыс: «Әтеш пен Тоты» ертегісі (Үлгі бойынша мазмұнын айту) Міндеті**: Баланы тез ойлануға және ұшатын немесе ұшпайтын затты ажырата білуге үйрету.	**Баламен жеке жұмыс: Менің сүйікті үй жануарларым (Өз тәжірибесінен әңгіме құрау) Міндеті :**Үй жануарларының дене мүшелерін атауға,	**Баламен жеке жұмыс: «Көңілді доп» Міндеті:** Ыдыстардың атын атай білуге, жылдамдылыққа баулу. **шарты:** балалар шеңбер бойымен тұрады, педагог ортаға тұрып, балаларға допты	**Баламен жеке жұмыс: «Екі сараң қонжық» венгр халық ертегісін сахналау Міндеті:** Ертегі мазмұнын түсіндіру. Сараң сөзінің мағынасын ашып

берілген сұрақтарды тыңдау және түсіне білуге үйрету, ойын арқылы сөздік қорын байыту. Шарты: Түрлі суреттегі ойыншықтардың суретін, оның ішінде аюды көрсетіп: – Мынау не? – Бұл – аю. Бұл – жұмсақ пүліштен жасалған үлкен аю. Пүліш – жұмсақ мата. Өзі тап-таза, мойнында қызыл таспасы бар. Ал мынау – кішкентай аюдың баласы қонжық.	**шарты:** Ұшатын заттарды тез анықтап, екі қолын жоғары көтеру керек. Мысалы: Ұшты, ұшты – қарға ұшты! Ұшты, ұшты – қалам ұшты! Ұшты, ұшты – кітап ұшты! Ұшты, ұшты – сауысқан ұшты! Ұшты, ұшты – торғай ұшты! Балалар ойын шартын мұқият тыңдап алады. Қолдарын бір көтеріп, бір көтермейді	ажыратуға үйрету. **Ойын шарты:** үй жануарларына байланысты суреттер алып, сол суреттегі жануарды атап, олардың дауысын келтіріп, (мөмө-мө, мяу-мяу-мяу) олар туралы мейірімді сөздерді атау. Мысалы, боташым, құлыншағым.т.	ақырын лақтырады. Оны қағып алған бала кез келген ыдыстың атын айту керек. Ескерту: бірінің айтқанын бірі қайталамау керек. Балалар шеңбер бойымен тұрады. Ойынды қызыға ойнайды	айту. **Ойын шарты** із арқылы жануарды табу

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 12.10-09.11.22

Сәрсенбі 12.10.22	Сәрсенбі 19.10.22	Сәрсенбі 26.10.22	Сәрсенбі 02.11.22	Сәрсенбі 09.11.22
Қолғап ертегісі **Мақсаты:** Сөз тіркестерін және сөйлемдер құрауға, сұрақтарға толық жауап беруге үйрету, ертегі кейіпкерлерінің сөздерін мәнерлеп, дауыс ырғағын келтіріп айтуды үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **Жұмбақ жасыру:** Бес балаға бір бешпент, Бірге киіп,бір шешпек. -Балалар,қолған бізге не үшін керек? -Қолғап нешеу болады? -Қолғап қандай болады? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Қолғап»** ертегісі Ертеде бір атай күшігімен орманға келе жатсы, қолына киетін қолғабының біреуін түсіріп алыпты.Оны көрген тышқан қолғаптың ішіне кіріп алып: «Мен енді осында тұрамын»-депті. Одан кейін бақа секіріп келіп:Мына қолғапта қайсысың тұрасың ?,-депті.	«Күзгі жапырақтар» **Мақсаты:** Әр алуан сұрақтар бойынша әңгімелету. Сөздік қорын молайту, диалогті сөйлеуге төселдіру. Күзгі жапырақтарға ауызша сипаттама беруге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** Суреттерге қарап сипаттама жасайды. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Қ.Шаңғытбаевтың «Күзгі жапырақтар» өлеңінің мазмұнын түсіндіру арқылы күз мезгілін сипаттап айтуға үйрету; сұрақтарға жауап	Дыбыстарды дұрыс айтайық (а–ә, о–ө). Мақсаты: қазақ тіліндегі дыбыстарды дұрыс айта білуін және зейін қойып тыңдауын жетілдіру, сөздерде дауысты дыбыстарды анық айта білуін қалыптастыру Тілдік дамытушы орта. Алдымыздан кезіккен Көп танысты көреміз. Бәріне де ізетпен Біздер сәлем береміз. (Е. Өтетілеуұлы)	«Ойнайық та ойлайық» **Мақсаты:** Меңгерген сөздерді ауызекі сөйлеу тілінде қолдануға талпындыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** **Ауызекі сөйлеу тіліндегі тұрмыстық сөздерді дұрыс айту** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Кідірме» **Мақсаты:** Қойылған сұрақтарға дұрыс, толық жауап беру. **Барысы:** Балалар шеңбер құрып тұрады. Тәрбиеші ортада тұрып, кез-келген балаға допты лақтырады.	«Жемістер мен жидектер» Мақсаты: қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. Сөздерді байланыстырып, сөйлемдер құрауды дағдыландыру. 2-3 сөйлеммен затты сипаттай білу дағдыларын дамыту. Диалогке қатысуға үйрету Тілдік дамытушы орта. Көкөністер мен жеміс-жидектер -Күз мезгілі екенін біз қайдан білеміз? -Қандай жеміс – жидектерді білесіңдер?

Тышқан:Мен шиқылдауық тышқанмын,Ал сен кімсің?-деп сұрапты. Бақа:Мен бақылдауық бақамын мені кіргізші?- депті. Тышқан: «Кел» -депті. Сөйтіп ,олар қолғаптың ішінде екеу болыпты.Міне,Қоянда жүгіріп келіп,қолғапқа жақындап: «Мына қолғапта қайсысың тұрсың?»,-депті. Тышан,бақа: «Шиқылдауық тышқанмын,бақылдауық бақамын.Ал сен қайсы жануарсың?»-деп сұрапты. Қоян: «Мен желаяқ Қоянмын.Мені де кіргізіңдерші?»-депті. Олар: «Кел»-депті. Сөйтіп олар үшеу болыпты. Одан кейін түлкі келіп: «Мына қолғапта қайсысың тұрасың?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын, бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын.Ал сен өзің қай жануарсың?»-депті. Түлкі: «Мен әпкелеріңмін. Кіргізіңдерші мені де»-депті. Олар: «Жарайды, кел»-депті. Сөйтіп,қасқырда келіпті: «Мына қолғапта қайсың тұрасың ?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін.Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Қасқыр: «Ал мен қасқыр ағаларыңмын,кіргізіңдерші мені де»,-депті.	бергізу арқылы балалардың сөздік қорларын дамыту; балаларды еңбексүйгіштікке, еңбек етуге тәрбиелеу. **Сөздік қор.** **«Жапырақтардың түсі қандай?»** түстердің қазақша атауларын дұрыс айтуды үйренеді. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Қай ағаштың жапырағы?»** сөздерге дыбыстық талдау жасайды, буынға бөледі. **Байланыстырып сөйлеу.** Суреттерге қарап әңгіме құрайды. **Күтілетін нәтиже:** Күзгі жапырақтар туралы (түсі, пішіні, түрі, көлемі) ауызша айта алады. Суретін салады. Қажетті түске бояйды (Сурет салу)	Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Келгенше апам жұмыстан Бесікте ойнап жатады. Әрнені ұғып дыбыстан «А-а-а» – деп үн қатады. – Бұл кім? – Кішкентай бала «а-а-а-а», – деп ән салады екен. Ақ бұзауым ұнайды, «Мө-мө», – деп сүт сұрайды. Ақ бұзау жақсы фермада, Апарамын көрмеге. (Е.Өтетілеуұлы) Лағым-ау, лағым, Естімей ме құлағың? Айтқан сөзді ұқпайсың, Келмей ме әлде тіл алғың? (Н. Меңгітаев) Оятпа, әтеш, сен бізді, Өзім де сездім, таң атты.	Допты қағып алған балаға сұрақ қойылады. **Сөздік қор.** «Тұрмыстық зат атауларын» дұрыс айтуды үйрету. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Педагог жетекшілігімен ойын:** «Кім тез?» **Мақсаты:** Балалардың шапшаңдықтарын бақылау. **Байланыстырып сөйлеу.** Отбасының күзгі еңбегі **Мақсаты:** Балалардың сөйлеу мәдениетін жетілдіру; **Күтілетін нәтиже:** Балалар ұйымдастырылған іс-әрекет барысында меңгерген сөздерін қолдана отырып, бір-бірімен ауызекі тілде еркін сөйлеседі.	-Алманың түсі қандай болады? -Пішіні қандай? -Құлпынайдың көлемі қандай? -Бүгін аналарына жеміс-жидек сыйлағыларын келе ме? -Сендердің алдарында әдемі жеміс-жидек салуға арналған тәрелкелер және жаңа ғана бақтан әкелінген жеміс- жидектер тұр. -Ендеше, балалар, біз сол жеміс- жидектерді тәрелкеге орналастырайық. Мұқият қарап алыңдар, тәрелкеге жеміс – жидектерді бірінен кейін бірін әдемілеп жапсырамыз Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дидактикалық ойын: «Жемістер мен жидектерді ажыратады». Мақсаты: балаларға жемістер мен жидектерді қайда өсетінін, оларды ажырата білуге баулу. Саусақ моторикасын дамыту. Сөздік қор.

Сөйтіп қолғапқа бесеуі де сыйып кетіпті. «Хрпо-хро-хро»,-деп қабан жүгіріп келіпті: Мына қолғапта қайсысың тұрасың ?,-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін,ал мен Қасқырмын. Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Қабан: «Мен Қабанмын, мені декігізіңдерші»,-депті. Олар: Сен мұнда қалай кіресің,-дейді. Қабан: «Мен кіре аламын, жіберсеңдер»,-депті. Олар: «Жарайды ,кіре ғой»-депті.Сөйтіп олар алтау болыпты. Қолғаптың іші тар болыпты. Сөйтіп отырғанда Аю келіп: «Мына қолғапта қайсың тұрасың?»-депті. Олар: «Шиқылдауық Тышқанмын,бақылдауық Бақамын,желаяқ Қоянмын, менТүлкімін,ал мен Қасқырмын, Мен қабанмын.Ал сен өзің қай жануарсың?- депті. Аю: «Қалай көпсіңдер,мені де кіргізіңдерші?»-депті. Олар:Қалай кіргіземіз,өзі іші тар боп тұрса?» Аю: «Қалай болса да сыйамыз?»-депті. Олар: «Жарайды, кел жанымыз-ға». Сөйтіп аюда сыйып жетеу болыпты.Қолғаптың іші тар,міне жарылайындеп тұрғандай.Бір кезде ата өзінің қолғабының жоқ екенін байқап қалады.Сөйтіп қайта кері		Сенсіз-ақ білем мезгілді Танимын енді сағатты. (А. Сопыбеков) Сөздік қор. Әр үй жануарларының төлдерінің атауларын жаттайды. Тілдің грамматикалық құрылымы. «Төлдер қалай дыбыстайды?» ойыны арқылы әр малдың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мө-мө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-мә» деген дыбысты қайталату) т.б. Байланыстырып сөйлеу. «Төлдер қалай дыбыстайды?» ойыны арқылы әр		Сөздік жұмыс: жеміс-жидектер. Билингвальді компонент: жемістер-фрукты, жидек- ягода. Тілдің грамматикалық құрылымы. жидек атауларын дұрыс айтуға үйрету: құлпынай, юүлдірген, қарақат, т.б. Жеміс атауларын дұрыс айтуға үйрету: алма, алмұрт, өрік, шие, т.б. Байланыстырып сөйлеу. Педагог жетекшілігімен жүргізілетін ойын: «Кім білгір?» Шарты:Тақтада көрсетілген жидектерді себетке ,жемістерді қорапқа салу керек. Күтілетін нәтиже: жемістер мен жидектер туралы біледі, оларды ажырата алады, қазақ тіліне тән дыбыстарды дұрыс айтады.

қарайжүреді,ал иті болса алға қарай жүгіріп кетеді. Жүгіріп келе жатып,қолғапты көреді.Қолғап қозғалып жатыр.Ит сонда: «әуп-әуп-әуп»,-деп үреді.Қолғап ішіндегі жануарлар қорқып,барлығы жан-жаққа қашып кетеді.Атай өз қолғабын көріп алып кетті. **Сөздік қор.** **Сөздік жұмыс:**қолғап. **Қостілділік компонент:** Қолғап-варежки. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Сергіту жаттығуы:** Оң қолымда бес саусақ, Сол қолымда бес саусақ. Қосып едім,екеуін, Болады екен он саусақ **Байланыстырып сөйлеу.** **Сахналау:** «Қолғап» ертегісін сахналайды. **Күтілетін нәтиже:** Ертегі кейіпкерлерін атап, олардың қимыл-әрекеттерін, сөздерін келтіре алады.		малдың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мө-мө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-мә» деген дыбысты қайталату) т.б		
Баламен жеке жұмыс: «Қолғап» украин халық ертегісін сахналау Міндеті: Сөйлеу мәнерлері мен сөйлемді дұрыс құрау дағдыларын дамыту. **Шарты:** Оң-солды ажыратып, қолғаптың сыңарын табады	**Баламен жеке жұмыс: «Айлакер түлкі» орыс халық ертегісін сахналау Міндеті:** Ертегі мазмұнын түсіндіру. театрландырылған әрекеттің басқа да жұмыс түрлерін(саусақ, үстел үсті, көлеңкелі және тағы басқа) меңгерту	**Баламен жеке жұмыс: Жаз, күз (Сурет бойынша әңгіме құрау) Міндеті:** Жаз және күз мезгілдерінің айырмашылықтарын әңгімелеуге үйрету. Сөздік қорды заттар тобын білдіретін жалпылаушы сөздермен (ойыншықтар, киім,	**Баламен жеке жұмыс: Қуыршақ Әйгерімнің туған күні Міндеті:** Туған күн де мереке түріне жататындығын түсіндіру Сөздік қорды ересектердің мамандықтарын білдіретін зат есімдермен, еңбек әрекетін білдіретін етістіктермен толықтыру. Сөйлеуде күнделікті көп қолданылатын сын есімдерді, етістіктерді, есімдіктерді қолдану. **Шарты:** тығылған	**Баламен жеке жұмыс: «З» және «с» дыбыстары (Дыбыстық сөйлеу мәдениеті) Міндеті:** Дыбыс жайлы түсінік беру. Дауысты, дауыссыз дыбыстарды дұрыс айту дағдыларын бекіту, ызың және үнді (р, л) дыбыстарды анық айтуға жаттықтыру. Артикуляциялық

	Шарты:Ертегіні әңгімелеу	аяқ киім, ыдыс, жиһаз), заттардың орналасқан жерін (сол, оң, қатар, жанында, арасында), тұрмыстық электротехника заттарының және ұлттық тұрмыстық заттардың атауларын білдіретін және мағынасы қарама-қарсы антоним сөздермен байыту. **Шарты** Жыл мезгілдерін ажырату	ойыншықты тауып, атын атап, түсін, үлкен, кішілігін ажыратып, сол ойыншыққа өздерің мейірімді тілек тілейсіңдер. Мысалы, балалар алдымен көздерін жұмады, қойылған ойыншықтар ішінен педагог біреуін жасырып қояды. Қандай ойыншық жоқ?	аппаратты жетілдіру. Сөйлеу қарқынын өзгертуді бекіту: ақырын, жылдам сөйлеуді меңгерту үшін тақпақтар мен жаңылтпаштар айтқызу. Дикция бойынша жұмысты жалғастыру: сөздер мен сөз тіркестерінің дұрыс айтылуын жақсарту. **Шарты:** «З» мен «С» дыбыстарын дұрыс айту

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 16.11-14.12.22

Сәрсенбі 16.11.22	Сәрсенбі 23.11.22	Сәрсенбі 30.11.22	Сәрсенбі 07.12.22	Сәрсенбі 14.12.22
«Отбасы» Мақсаты: Балаларға «отбасы» туралы түсінік беріледі. Олардың үлкенді сыйлау, кішіге қамқор болу, жауапкершілік сезімдері дамиды. Әдептілікке, сыпайылыққа, мейірімділікке, үлкенге көмек көрсетуге тәрбиеленеді. Ойынды қызықты, ұйымшыл болып ойнауға үйренеді. Тілдік дамытушы орта. Отбасы деген не? Отбасында кімдер тұрады? Педагогтың жетекшілігі-мен ойын: «Сөзді жалғастыр» Мақсаты: Берліген сөз тізбегін орындап, аяқтай алады Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Педагогтың жетекшілігімен ойын: «Тап, кім шақырды?» Дидактикалық міндеттері: Есту анализаторлары жаттығады. Балалардың өз құрбы-құрдастарымен достық қатынастары, зейіні, есі, бірігіп ойнауға деген қызығушылықтары артады.	«Жануарлардың қысқы тіршілігі» Мақсаты: Жануарлардың қыс мезгіліне дайындығы туралы және мал өсіру жайлы әңгімелесу. Оған байланысты (қора, жайлау, қыстау, жем, астау, соғым, сыбаға) сөздермен сөздік қорын кеңейту. Арнайы жабдықталған ортада іс әрекеттер жасауға үйрету. Тілдік дамытушы орта. Аю, қоян, қасқыр, түлкі, кірпі Балалар, бұл жануарларды жабайы жануарлар деп атаймыз.Себебі, олар орманда өмір сүреді.Өз жемтіктер іздеп, тауып қоректенеді.Ал үй жануарлары фермада өмір сүреді.Оларды біз адамдар азығын беріп қоректендіреміз.	**«Саяхатшы ертегісі»** **Мақсаты: Сөздерді бір-бірімен байланыстырып, сөйлем құрай білу, өз ойларын дұрыс жеткізе білу дағдыларын және сөйлеу мәдениетін дамыту.** **Тілдік дамытушы орта.** **Педагог «Саяхатшы» ертегісін мәнерлеп оқиды. Орманмен Қоян қашқанда, Сәбізі түсіп қалады. Бара жатқан Қасқырға Түлкі тауып алады. «Жей салар ем мұны мен Ішіме бірақ жаға ма? Құттықтап туған күніңмен, Берейін Қасқыр ағама», – Деп Түлкі сары сәбізді Қасқырға сәндеп ұсынды. Ол суға оны ағызды,**	**«Кітап сыры»** **Мақсаты:** Кітаптардан балалардың сұранысы бойынша ертегі, тақпақтар, әңгімелер оқып беру. Сюжеттік біріздiлікті сақтай отырып, балалардың мазмұндауын үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** «Кітап неден жасалған?» балалардың өз ойларын айту, тәрбиешінің әңгімесінің жалғасы мен соңын ойдан шығара білуге үйрету. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Қандай ертегі білесің?»** **Мақсаты:** Сөздік қорын молайту. Тіл тазалығын қалыптастыру. **Барысы:** Ертегі айтып беріп, ауызша мазмұнын сұрау. **Сөздік қор.**	**Апта күндері** **Мақсаты:** апта күндерінің қазақша атауын дұрыс айту, есте сақтауға үйрету **Тілдік дамытушы орта.** **Дүйсенбі** **Сейсенбі** **Сәрсенбі** **Бейсенбі** **Жұма** **Сенбі** **Жексенбі** Апта күндерін хормен айту. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Bilim kids-тің «Апта күндері» видеоролигін көрсету **Сөздік қор.** **Ширату сұрақтары:** «Бүгін қандай күн?» Бір аптада неше күн бар? Жұманың алдында қай күн келеді? Осы сәрсенбіден келесі сәрсенбіге дейін неше күн өтеді? Сейсенбіден кейін неше күн өткенде сенбі болады? Сейсенбі аптаның нешінші күні?

Ойын ережесі: Балаларға қарамай кім шақырғанын тек дауыс бойынша табады, оның атын дұрыс атайды. Дауысын өзгертпей, атын қатты айту керек. Сөздік қор. Ата, әже, әке, ана, іні, қарындас, т.б. туыстық атауларды дұрыс айтуды үйрету. Тілдің грамматикалық құрылымы. Педагогтың жетекшілігімен ойын: «Тіл ұстарту жаттығуы» Мақсаты: Түрлі екпінде анық және дұрыс айта алады. Балалар әр-түрлі көңіл- күй эмоциясын білдіре алады. Қазақ тіліне тән ә, ө, қ, ү, ұ, і, ғ, ң, h дыбыстарын, осы дыбыстардан тұратын сөздерді дұрыс айтады Байланыстырып сөйлеу. Педагогтың жетекшілігімен ойын: «Кім біледі?» Мақсаты: Балалар тақырыпқа сай берілген сурет бойынша әңгіме құрастыра алады. «Қонақжай» ойыны. Отбасы мүшелері қонақ күтеді. Күтілетін нәтиже: Балаларға «отбасы» туралы түсінік беріледі. Олардың үлкенді сыйлау, кішіге қамқор болу, жауапкершілік сезімдері дамиды. Әдептілікке, сыпайылыққа,	-Ал, енді, балалар бұл жабайы аңдар қыста қалай тіршілік етеді екен соны біліп алайық. Аю- үлкен аң, ақылды жыртқыш.Ол өз бетінше ешкімге тиіспейді.Ол апанда мекендейді.Баласы қонжық деп аталады.Аю бал жейді,жеміс-жидек жейді. Қоян қыста үйілген бұталардың ,ағаштың қуыстарында қыстайды.Ол құрғақ шөптер мен сәбізбен қоректенеді.Қоянның баласы көжек деп аталады. Мынау түлкі.Балалар қараңдаршы ,қандай әдемі.Түлкінің мұрны иісті жақсы сезеді,ол қар астындағы тышқандарды аулап жейді.Балық жейді.Түлкі інде тұрады.Баласы мыршай деп аталады. Қасқыр құстармен ,дала жануарларымен қоян жейді, үй жануарларын жейді.Ол апанда тұрады.Балалары бөлтірік деп аталады. Кірпі өзінің шөп төсеген інінде	**«Қайтем, – деп, – былғап тісімді».** **Судан Мысық тауып ап, Тастауға оны қимады. Түлкінің туған күнінде Сәбізді оған сыйлады.** **«Қайтем – деп, – мұны», – таңданды, Мысыққа Түлкі шамданды.** **Лақтырған Түлкі сәбізді Қуанып Қоян тауып алды.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Ертегі мазмұны бойынша әңгіме жүргізу:** **1. Ертегі ұнады ма?** **2. Ертегідегі кейіпкерлерін ата.** **3. Қоян нені жоғалтты?** **4. Сәбізді нелер тауып алады?** **Сөздік қор.** **Ертегіні сахналау** **Педагог ертегіні сахналауға ұсынады.** **Көрсетілім барысында балаларға кезек-кезек кейіпкерлер сөзін айтқызып отырады.** **Балалар ұнаған кейіпкерлерін**	«Менің сүйікті кітабым» Балалармен отбасында оқыған кітаптарын талқылау. Негізгі ойды дұрыс жеткізуге, монологтық ойларын байланыстырып құра білуге үйрету. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** «Кітаптар жәрмеңкесі» Апта бойы балалардың жасаған кітаптарынан жәрмеңке ұйымдастырып, басқа топтардың балаларын шақырып тамашалату. Кіші топтан келген балаларды кітап жасау шеберханасына шақырып, кітап жасауды үйрету. **Байланыстырып сөйлеу.** Балалардан ұнататын кітаптарын сұрап, не себептен ұнататынын білу. Сұрақтар қою. 1. Саған қандай кітап ұнайды? 2. Қандай ертегілерді ұнатасың? 3. Қандай кейіпкерлер ұнайды? Жағымды немесе жағымсыз кейіпкер дегенді қалай түсінесің?	**Тілдің грамматикалық құрылымы.** Апта деген атайдың Жеті бірдей қызы бар: Біріншісі-Дүйсенбі, Екіншісі-Сейсенбі, Үшіншісі-Сәрсенбі, Төртіншісі-Бейсенбі, Бесіншісі-Жұма, Алтыншысы-Сенбі, Жетіншісі-Жексенбі **Байланыстырып сөйлеу.** «Айша бұл күні не істейді?» Суреттергі жағдайларға байланысты сөйлемдер құрайды. **Күтілетін нәтиже:** үш-төрт дыбыстардан тұратын сөздерге дыбыстық талдау жасайды

мейірімділікке, үлкенге көмек көрсетуге тәрбиеленеді. Ойынды қызықты, ұйымшыл болып ойнауға үйренеді.	домаланып алып ұйқыға кетеді.Ол қыстай ұйықтайтындықтан күзде ұйқыға жатарда жақсылап тамақтанып, терісінің астына көп май жинап алады.Сондықтан оның қарны ашпайды. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. «Қай аң немен қоректенеді?» ойыны Шарты: тақтада берілген аңдардың жемтіктерін тауып,атап беру. Қәне аңдардың қоректенетін азықтарын апарып берейік?! Аюға- бал,қоянға-сәбіз,қасқырға ет,кірпіге -саңырауқұлақ,түлкіге – балық Сөздік қор. «Ғажайып сандық» ойыны Балалар мына сиқырлы сандықтың ішінде не жасырылғанын бәріміз анықтайықшы.Балалар бір-бірлеп келіп,көзімізді жұмып, ішіндегі жануарларды тауып және үй жануарлары мен	**таңдайды, кейіпкерлердің басқа киетін бейнелерін киеді, сахналап ойнайды. Автордың сөздерін педагог оқиды** **Тілдің грамматикалық құрылымы. Педагог жетекшілігімен ойын: «Кейікерлерді тап»** **Мақсаты: Ертегі кейіпкерлерін ажырату. Тәрбиеші ертегілердің аттарын айтады. Ал, балалар сол аталған ертегінің кейіпкерлерін тауып айтады.** **Байланыстырып сөйлеу.** **Жұмыс дәптерімен жұмыс.** **1. Қандай сыйлық алғанды ұнатасың? Суретін сал.** **2. Суретке қара. Жасырынған заттарды тап. Ата. Педагог жеке жұмыс жүргізеді.** **3. Рефлексия.** **Күтілетін нәтиже: Сөздерді байланыстырып,**	**Күтілетін нәтиже:** Балалардың өздеріне кітап оқуға мүмкіндік беріледі. Кітап суреттеріне қарап, өздері оқып жатқан кейіп танытып, эмоционалды-бейнелік мазмұнын бере біледі.	

	жабайы жануарларды ажырату. Ғажайып сандық қарақұмыққа толтырылған.Балаларды ң саусақ жаттығуына жақсы көмектеседі. Тілдің грамматикалық құрылымы. Сергіту сәті: Ормандағы аюдың Құлпынайы көп екен Теріп-теріп алайық Қалтамызға салайық Байланыстырып сөйлеу. -Балалар бүгін қандай жануарлармен таныстық? -Жабайы жануарлармен -Жабайы жануарлардың қыста қалай тіршілік етеді екен? -Аю мен кірпі қыста ұйықтайды.Қасқыр ,түлкі қысқы азығын аулап жейді.Ал, қоян қар астынан бұталармен қоректенеді. Күтілетін нәтиже: Жануарлардың қысқы тіршілігі туралы біледі. Қысқа дайындық жұмыстарын айта алады.	**сөйлем құрап айта алады. Ойларын жеткізе біледі.**		
Баламен жеке жұмыс:	**Баламен жеке жұмыс: «Досым – менің**	**Баламен жеке жұмыс: Менің сүйікті үй**	**Баламен жеке жұмыс: «Кім жоқ?»**	**Баламен жеке жұмыс:**

«Не дәмді?» ертегісі Міндеті: Өз ойларын жеткізе білу дағдыларын дамыту. Шарты: баланың көзі жұмылады. Қоржынға салынған көгөністер мен жемістер қолдарына алып, оның дәмі қандай болатынын және пішінін айтып, атын атау керек. Ойында тапқан жемісімізді немесе көгөністі сипап сезу арқылы жылдам баяндап беру керек екенін айту.	**мақтанышым» Міндеті;** Сөйлемдердегісөздерді: затесімдерді сан есімдерменжәне сын есімдердізатесімдерменү йлестіребілудіжетілдіру **Ойын шарты:** Балалар бір-біріне гүл ұсыну арқылы өз достарының бойындағы жақсы қасиеттерді айтады. - Елжан, сен менің мейірімді досымсың. - Жайна ,сен ақылды қызсың. Ойын осылай жалғаса бере д	**жануарларым (Өз тәжірибесінен әңгіме құрау) Міндеті :**Үй жануарларының дене мүшелерін атауға, ажыратуға үйрету. **Ойын шарты:** үй жануарларына байланысты суреттер алып, сол суреттегі жануарды атап, олардың дауысын келтіріп, (мөмө-мө, мяу-мяу-мяу) олар туралы мейірімді сөздерді атау. Мысалы, боташым, құлыншағым.т.	**Міндеті:** Өз бетінше қарым-қатынас жасауға, әңгімелесуге, әңгімелесушінің сөзін мұқият тыңдауға, сұрақтарды дұрыс қоюға, оған қысқа және толық нақты жауап беруге баулу. **Ойын шарты:** Педагог тақтаға мамандық иелерінің суреттерін іледі, балалар суреттерді көреді, көздерін жұмады, көздерін ашқанда қандай сурет жоқ екенің табуы керек.	**Ертегіде қонақта (Таныс ертегілерді қойылымдық жабдықтары арқылы әңгімелеу) Міндеті:** Ертегі мазмұнын әңгімелей білу дағдыларын дамыту. **Шарты:** Шеңбер болып тұрамыз, ортаға текше тасталынады. Текшеде қандай кейіпкер суреті түссе, сол ертегі жайында айтып береміз. Мысалы: текшеден ата, әже, қыз, ит, мысық, тышқан суреті кездесті делік. Бұл ертегінің аты қалай? – Бұл «Шалқан» ертегісі. (Ертегі мазмұнын әңгімелейді).

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 21.12-11.01.23

Сәрсенбі 21.12.22	**Сәрсенбі 28.12.22**		**Сәрсенбі 04.01.23**	**Сәрсенбі 11.01.23**
«Ойнайық та ойлайық»	«Қыс мезгілі қызықты»		Отбасының күзгі еңбегі	**«Қыс ерекшеліктері»**

Мақсаты: Меңгерген сөздерді ауызекі сөйлеу тілінде қолдануға талпындыру. Қазақ тіліндегі сөздер мен сөйлемдерді түсініп және күнделікті өмірде қолдана білуге үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** «Ертегілер елінде» Балалардан қандай ертегілер білетінін, ертегілерді қайдан қарауға болатынын сұрау. диалог түрінде сөйлеуге үйрету. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** «Әлем ертегілері» балаларға кітаптардан ертегілерді таныстыру, сөйлейтін электронды кітаптар арқылы ертегі тыңдауды үйреті. **(Сөйлеуді дамыту)** Кейіпкерлердің киімдерін киіп ертегілерді сахналау**.** **Сөздік қор.** «Қазақ ертегілері» Балаларға қазақ халық ертегілерін оқып беру. Мультфилімін көру. (ер төстік, алпамыс батыр, жыл басына таласқан хайуанаттар, алдар көсе, қаңбақ шал және т.б) **Тілдің грамматикалық құрылымы.**	Мақсаты: қыс мезгілі туралы білімдерін толықтырып, сөздік қорларын байыту. Сурет мазмұнына сай берілген сұрақтарға толық жауап беріп, әңгіме құрап айтуға үйрету. Қыс мезгілінің табиғат көрінісін сипаттап, қызықтарын әңгімелету арқылы балалардың шығармашылық қабілеттерін дамыту Тілдік дамытушы орта. Ақ киімді, денелі, ақ сақалды, Соқыр, мылқау танымас тірі жанды. Үсті-басы ақ қырау, түсі суық, Басқан жері сықырлап келіп қалды. Өлеңді түсініп тыңдайды. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Тәрбиеші балаларға жұмбақ жасырады, қыс белгілерін айтады. Қолы жоқ, сурет салады, Тісі жоқ, тістеп алады. (Аяз) Қанаты жоқ, ұшады, Аяғы жоқ, жетеді. Аузы жоқ,ұлиды. (Боран) Сөздік қор. Жерге суық та, ақ қыс келді. Орман қарға батты. Күзге қарағанда, қыстың келуімен күн қатты суытты. Аспанды бұлт басты. Жаңбыр емес, қар жауады. Жер бетін, үй		**Мақсаты:** Балалардың сөйлеу мәдениетін жетілдіру; Қ.Шаңғытбаевтың «Күзгі жапырақтар» өлеңінің мазмұнын түсіндіру арқылы күз мезгілін сипаттап айтуға үйрету; сұрақтарға жауап бергізу арқылы балалардың сөздік қорларын дамыту; балаларды еңбексүйгіштікке, еңбек етуге тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** Шаруа мен аю Орыс халық ертегісі **Мақсаты:** Ертегінің мазмұнын эмоциямен қабылдай білуге дағдыландыру. Ертегі сюжеті бойынша рөлге бөліп мазмұндауға үйрету. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Күзгі жапырақтар **Мақсаты:** Әр алуан сұрақтар бойынша әңгімелету. Сөздік қорын молайту, диалогті сөйлеуге төселдіру. Күзгі жапырақтарға ауызша сипаттама беруге үйрету. **Сөздік қор.**	**Мақсаты: Қыс мезгілі туралы білімдерін арттырады.Қыс туралы әңгімелеп,өз ойларын дұрыс жеткізе білуді меңгертеді. Балаларды ұйымшылдыққа тәрбиеленеді.** **Тілдік дамытушы орта.** **Құрылымдал ған ойын: «Ауа-райы» сөзіне анықтаманы ірікте»** **(Қарлы, аязды, суық, күн шуақты, желді және т.б.)** **Тапсырма. Балаларға қар бетінде жүріп өтуді және аяқ астында қалай сықырлайтынын тыңдауды ұсыну.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педагогтың жетекшілігімен ойын: «Иә, жоқ»** **Мақсаты: Балалар қойылған сұрақтарға жауап береді.** **Сөздік қор.** **Ойын: «Буын ұйқасын тап»** **-ша, -ша, -ша, жап жасыл шырша.** **ар, ар, ар, қандай аппақ қар.** **ыс, ыс, ыс келіп қалды қыс.** **-ғы, -ғы, -ғы, Олжас тепті шаңғы.** **-ла, -ла, -ла, соғамыз қардан аққала.** **лар, лар, лар, Далада ойнайды балалар.** **Тілдің грамматикалық құрылымы.**

ғ,р,з, дыбыстарын естуі бойынша ажыратуға және анық айтуға тіл ұстарту жаттығулары Ға – ға – ға, Шомыламыз суға Ғай – ғай – ғай, Жарқылдайды найзағай Үз – үз – үз, Жаңбырлы Күз Рақ – рақ – рақ, Саулайды жапырақ **Байланыстырып сөйлеу.** **Педагог жетекшілігімен ойын:** «Кідірме» **Мақсаты:** Қойылған сұрақтарға дұрыс, толық жауап беру. **Барысы:** Балалар шеңбер құрып тұрады. Тәрбиеші ортада тұрып, кез-келген балаға допты лақтырады. Допты қағып алған балаға сұрақ қойылады. **Күтілетін нәтиже:** Балалар ұйымдастырылған іс-әрекет барысында меңгерген сөздерін қолдана отырып, бір-бірімен ауызекі тілде еркін сөйлеседі.	шатырларын, ағаш бұталарын қар басты. Өзен, көлдер, бұлақтар мұзға айналды. Жерге қар көп жауған сайын, өсімдіктер одан бетер жақсы шығады. Қар оларды аяздан қорғайды. Күн қысқарып, түн ұзарады.		Күзгі еңбек, шаруа, егін, егіншіклік, диқан, еңбек құралдары сөздерімен танысады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Шаруа мен аю Орыс халық ертегісін сахналау. **Байланыстырып сөйлеу.** **Сұрақ жауап** -Ертегі қалай аталады? -Ертегіде қандай кейіпкерлер кездесті? -Шаруаға не келді? -Аю шаруаны қалай қорқытты? -Олар неге келісті? -Шаруа не екті? -Аюға қай жағын берді? -Келесі жылы Шаруа неекті? -Аю нені білмеді Ертегіні рөлге бөліп ойнату. **Күтілетін нәтиже:** күз мезгілін сипаттай алады; сұрақтарға жауап бергізу арқылы балалардың сөздік қорлары дамиды; балалар еңбексүйгіштікке, еңбек етуге тәрбиеленеді.	**Тәрбиеші балаларға сұрақ қояды:** **-Қыста ағаштар өздерін қалай сезінеді?** **-Олармен не болады?** **-Қыста ағаштар қандай жағдайда болады?** **-Қандай құстарды қыстайтын дейді?** **-Олар немен қоректенеді?** **-Қыстайтын қандай құстарды білесіңдер?** **-Неге қыстайтын құстар қыста жылы жаққа ұшып кетпейді?** **-Адамдар қыстайтын құстарға қалай көмек көрсете алады?** **Байланыстырып сөйлеу.** **Педагогтың жетекшілігімен ойын:** **«Сюжетті суреттерді құрастыру»** **Мақсаты: Сюжетті суреттерді құрай біледі.** **Педагогтың жетекшілігімен ойын: «Сөйлем құрастыр»** **Мақсаты: Балалар сюжетті суреттер арқылы әңгіме құрай алады.** **Күтілетін нәтиже: Қыс туралы әңгімелеп,өз ойларын дұрыс жеткізе білуді үйренеді. Сюжетті суреттер арқылы әңгіме құрауға дағдыланады.**

Баламен жеке жұмыс: «Мынау не?» Міндеті Балалардың ойыншықтар туралы түсініктерін кеңейту,ересектермен әңгімелесу кезінде берілген сұрақтарды тыңдау және түсіне білуге үйрету, ойын арқылы сөздік қорын байыту**.** **Шарты:** Түрлі суреттегі ойыншықтардың суретін, оның ішінде аюды көрсетіп: – Мынау не? – Бұл – аю. Бұл – жұмсақ пүліштен жасалған үлкен аю. Пүліш – жұмсақ мата. Өзі тап-таза, мойнында қызыл таспасы бар. Ал мынау – кішкентай аюдың баласы қонжық.	**Баламен жеке жұмыс: «Төлдерін тап» Міндеті:** Суреттер бойынша әңгіме құрауға,мазмұндауға сұрақтарға жауап беруге, үй жануарларының төлдерін жекеше, көпше түрде атауға үйрету. **Шарты:** Балалар суреттен үй жануарларын көрсете отырып, олардың төлдерін тауып, сызықпен қосады	**Баламен жеке жұмыс: «Түсі бойынша қос». Міндеті:** Түстерді ажырата білуге үйрету **Шарты:** Суреттегі заттарды түсі бойынша сызықпен қосу. Балалар суреттегі заттарды түсімен ажыратып, бір түспен боялған заттарды сызықпен қосады.	**Баламен жеке жұмыс: «Төлдер қалай дыбыстайды?» Міндеті:** Үй жануарларының төлдерін ажырата ілуге үйрету. Жеке жұмысты қажет ететін балалардан төлдердің қалай дыбысталуын қайталату. Кейіпкерлерді сипаттау үшін дауыс ырғағының мәнерлі қарапайым тәсілдерін қолдану, таныс ертегілерді ойнауға және сахналауға ынталандыру, қызығушылығын ояту. **Шарты:** Әр жануардың төлдерінің қалай дыбыстайтынын айту. Бұзау қалай дыбыстайды? («Мөмө-мө» деген дыбысты қайталату). Лақ қалай дыбыстайды? («Мә-мә-мә» деген дыбысты қайталату) т.б.	**Баламен жеке жұмыс: «Сүйікті ойыншықтар» Міндеті:** Ойыншықтар туралы әңгіме құрауға, аттарын атай білуге үйрету, дыбыс артикуляциясын нақтылап бекіту. Сөздерді жіктелуіне, септелуіне қарай байланыстыру, зат есімдерді үстінде, астында, артында, жанында тәрізді көмекші сөздермен бірге қолдану, зат есімдерді жекеше, көпше түрде, етістіктерді келер және өткен шақта қолдану. **Шарты:** Балалар көп ойыншықтардың арасынан допты, қуыршақты және керікті табу, оларды сипаттау, доп домалақ, түсі көк,шарға ұқсайды. Жеке жұмысты қажет ететін балалардан сүйікті ойыншықтарын сұрау. Балалар үлестірмелі материалдармен жұмыс жасайды.

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 18.01.23-15.02.23

Сәрсенбі 18.01.23	Сәрсенбі 25.01.23	Сәрсенбі 01.02.25	Сәрсенбі 08.02.23	Сәрсенбі 15.02.23
«Жабайы аңдардардың қысқы тіршілігі» Мақсаты: балаларға жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы қарапайым мәлімет беру. Қазақ тілінде аңдар атауларын айтуға, қимылдарын сипаттауға үйрету. Жануарларға қамқор болуға тәрбиелеу және табиғатқа қызығушылық ояту. Тілдік дамытушы орта. Балаларды шеңберге отырғызып, қыс мезгіліндегі орман туралы әңгімелесу. Сұрақтар: • Қазір жылдың қай мезгілі? • Қыста не жауады? • Қыста жануарлар қалай өмір сүреді деп ойлайсыңдар? Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Әңгімелеу: Тақырып: «Жабайы аңдардың қысқы тіршілігі» • Тәрбиеші қысқы орманның суретін көрсетіп, жабайы аңдардың тіршілігі туралы әңгімелейді: о Аю: Інде жатады, қыста	**«Қысқы ойындар»** **Мақсаты:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. **Тілдік дамытушы орта.** **«Қысқы ойындар» тақырыбына сурет бойынша әңгіме не ертегі құрастыру.** Аққала дорбасынан төмендегідей тірек сөздерді шығарады. Тәрбиеші сөздерді балаларға оқып, осы сөздерді қатыстырып сөйлемдер, әңгіме құрастыру керектігін айтады. Тірек сөздер: *ақ қоян, мәнерлеп сырғанау, сұр қасқыр, шаңғы, хоккей, шайба, таяқ, шанасымен жүйткиді.* **Тірек сұрақтар:** Ақ қоян, сұр қасқыр, түлкі және	«Қыстап қалатын құстар» Мақсаты: Балалардың қыстап қалатын, жыл құстары құстар туралы түсініктерін кеңейту.Құстар туралы түсінік беру, құстардың тіршілігі туралы баяндау. Құстардың сыртқы бейнесі, тіршілігі, қорегі және қауырсын суретін салуды үйрету. Тілдік дамытушы орта. Қыс қатты-ақ, Қыспаққа –ап. Құс тоңып жүр, Қыстап қап. Дақ – дақ – дақ, Емші құс тоқылдақ Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дидактикалық ойын: «Құстар кафесі» Шарты: жемшашарға жейтін азықтарын тауып салу. Сонымен қатар шымшықтар шошқа майын ұнатады. Сөздік қор.	**«Көңілді қыс»** **Мақсаты:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. **Тілдік дамытушы орта.** Балалар қараңдаршы айналамыз қандай түске боялып тұр? Б: аппақ түске Не себепті аппақ деп ойлайсыңдар? Б:өйткені көптеген қар жауған? Ал қар қай мезгілде жауады? Б: Қыс мезгілінде Қар неге ұқсайды? Мақтаға, қантқа, түсі аппақ Балалар біздің айналамыз аппақ болып тұр біз осы қардан не жасаймыз?	«Көліктер» Мақсаты: Көліктердің түрлерімен таныстыру. Автобус, трамвай, жедел жәрдем, өрт сөндіруші, ұшақ, зымыран, кеме, т.б көліктердің қызметі жөнінде түсінік беру. Адам өмірі мен еңбегінің жеңілдететін көліктің маңызын білуге үйрету. Көлік жүргізушісінің еңбегін бағалауға тәрбиелеу. Тілдік дамытушы орта. Қ\ойын: «Өз гаражыңды тап». (әуен қосылады) Машинаның рөлін ұстап балалар жүреді, әуен тоқтағанда рөлінің түсіне сай гаражын табу керек. Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті. Дыбыстық жұмбақ. Балалар, қазір сендермен көлік деген

ұйықтайды. о Қоян: Қардың үстінде секіріп, ағаштың қабығын жейді. о Түлкі: Азық іздейді, тышқандарды аулайды. о Қасқыр: Қардың үстінде жүреді, азық табу үшін топпен жүреді. Сөздік қор. Ойынның аты: «Кімнің ізі?» Тәрбиеші балаларға жабайы аңдардың іздерін көрсетеді, балалар қай аңның ізі екенін табады. Мысалы: «Бұл қоянның ізі. Қоян секіреді!» «Бұл түлкінің ізі. Түлкі азық іздейді!» Тілдің грамматикалық құрылымы. Қимыл-қозғалыс жаттығуы: «Аңдар сияқты қимылда» Балалар жабайы аңдардың әрекеттерін қайталайды: Қоян сияқты секіреді. Түлкі сияқты ақырын жүреді. Аю сияқты ұйықтайды. Байланыстырып сөйлеу. • Балаларға сұрақ қою: Аю қыста не істейді? Қоянның қыстағы түсі қандай? Түлкі қалай азық табады? •Балалармен бірге жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы қорытынды жасау. Шығармашылық тапсырма:	кірпі қандай ойындар ойнады? Ақ қоян не істеді? Хоккей ойнау үшін қандай құралдар қажет? Кірпі сыртқа не алып шықты? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын «Аққала құрастыр»** **Шарты:** балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет. Қандай керемет әдемі аққала болды. **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол**	Демалу гимнастикасы 1. Мамықты үрлеу 2. Қауырсын мен мамықт 3. Қауырсын канатта орналасқан, ашылып жиналады. (желпуіш) Әлемде әдемі құстар өте көп қауырсындары да, әртүрлі болып келеді. Релаксация видео көру. Ормандағы құс Тілдің грамматикалық құрылымы. балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, бәріміз бірге сол жұмбақтың шешуін табайық. 1. Тал басында тамаша үй. (Ұя) Өте жақсы, осы ұяны нелер мекендейді? – Құстар Қане, балалар тағы да құстар туралы жұмбақ жасырайын, сендер қандай құс екенін тауып көріндерші? 1. Шарлап келіп даланы, Үйіме үйін салады. (Қарлығаш) 2. Су бетін сүзіп, Ақ құман жүр жүзіп. (Аққу) 3. Тақылдатып, мазаны ап,	Б: Аққала жасаймыз қар атысып ойнаймыз **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын «Аққала құрастыр»** **Шарты:** балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет. Қандай керемет әдемі аққала болды. **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:**	сөздің төңірегінде әңгіме жүргіземіз сұрақтарға жауап беріп, ашық оқу-қызметке белсене қатынасамыз. — Көлік дегеніміз не? — Ол адамға неге қажет? — Сендер балабақшаға қандай көлік түрлерімен келесіңдер? Сөздік қор. Көліктердің қандай түрлері болады? Адамдар көліктерді алыс жерлерге қатынас жасау үшін пайдаланады. Көліктердің төрт түрлері бар. Олар: 1. Әуеде ұшатын көліктер: 2. Суда жүзетін көліктер: 3. Жерде жүретін көліктер: 4. Темір жол көліктер: Ал енді, балалар, осы көліктерді танысайық. Адамдар көліктерді алыс жерлерге қатынас жасау үшін пайдаланады. Ертеде адамдар алыс жерлерге жануарлар арқылы және жануарларға жегілген екі дөңгелекті

Балаларға жабайы аңдардың қысқы тіршілігін сурет салуды немесе бояуды ұсыну. Күтілетін нәтиже: Балалар жабайы аңдардың қысқы тіршілігі туралы қарапайым мәлімет алады. Қазақ тілінде жабайы аңдардың атауларын, олардың әрекеттерін үйренеді. Табиғатқа қызығушылық танытып, жануарларға қамқор болуға бейімделеді.	**үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:** **Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** *Дид ойын:* *«Кім тапқыр?»* *Жұмбақ жасыру.* *Қолымен қаламы жоқ,* *Бірақ сурет салады (Аяз)* *Көлдің беті көк әйнек,* *Сырғанауға тым әйбет.* *(Мұз)* *Аспаннан ақ ұлпа борады,* *Қырқаны сейсепке орады.* *(Қар)* *Жерді тырнап,* *бұтаны ырғап,* *Шөпті сыйпап,* *ұшады зырлап* *Жанын қинап,* *Ұлиды зарлап. (Боран)* **Байланыстырып сөйлеу.** Д/О: **«Кім жылдам»** ойынының шарты: тәрбиеші тақтаға шананың, шаңғының, коньки, аққала, т.б. суреттерін іледі. Балалар суреттегі заттардың атын	Ағаштарды тазалап, Ормандарды емдейді, Зиянкесті тазалап. (Тоқылдақ) Байланыстырып сөйлеу. Ойын: «Құсты құрастыр» Балаларға құстардың бірнеше бөлікке бөлінген суреті салынған конверт беріледі, құстардың суреттерін құрастырады. Сол құстардың атын атап, суреттеп береді. – Балалар, бүгін өткен оқу іс-әрекетінен не түсінгендеріңді тексерейік. Құстардың бір-бірінен айырмашылықтарын кім атап береді? – Түстері, көлемдері әртүрлі болып келеді, әртүрлі дыбыстайды. – Құстардың ортақ қасиеттері? – Қанаттары бар — ұшады, тұмсықтары бар – шоқиды. – Құстардың пайдасы? – Олар табиғатты зиянды жәндіктерден тазартады. Күтілетін нәтиже: Қыстап қалатын құстардың қысқы тіршілігі туралы білді. Қыстайтын құстар және жыл құстары туралы мағлұмат алды. Адамдардың қамқорлығын	**Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** *Дид ойын:* *«Кім тапқыр?»* *Жұмбақ жасыру.* *Қолымен қаламы жоқ,* *Бірақ сурет салады (Аяз)* *Көлдің беті көк әйнек,* *Сырғанауға тым әйбет.* *(Мұз)* *Аспаннан ақ ұлпа борады,* *Қырқаны сейсепке орады.* *(Қар)* *Жерді тырнап,* *бұтаны ырғап,* *Шөпті сыйпап,* *ұшады зырлап* *Жанын қинап,* *Ұлиды зарлап. (Боран)* **Байланыстырып сөйлеу.** Дидактикалық ойын:«Қыс мезгілінің ерекшеліктерін тап» Мақсаты: Балалардың логикалық ойлау қабілетін, ес, зейін, қабылдау процесстерін дамыту. Шарты:Менің қолымда ғажайып қалташа бар оның ішінде жыл мезгілдерінің суреті бар сендер оның	арбамен қатынаған. Кейінірек адамдар машина, автобус сияқты жерде жүретін көліктерді, содан кейін темір жол көліктері: пойыз, трамвайды ойлап тапқан. Тілдің грамматикалық құрылымы. Дидактикалық ойын: «Қай көлік қайда жүреді?» Ойын шарты: Машина, ұшақ, кеменің суреттерін өз орындарына (жер, су, аспан, темір жол) қою. Көліктердің түрлерін ажырата білу. Байланыстырып сөйлеу. Дид.ойын:«Артығын тап». Суреттер салынған плакттан көліктерге қатысы жоқ заттарды белгілеу. Көліктер туралы әңгіме жүргізу. Күтілетін нәтиже: көлік және көлік түрлерін ажыратуды, негізгі жолда жүру ережелерін біледі. Жолда жүру ережелерін ұстанып, көпшілік ортада мәдениетті болууды үйренеді.

	айтады, содан соң сол сөздерді қатыстырып сөз тіркестерін, сөйлемдер құрастырады. **Күтілетін нәтиже:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдады және түсінді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйледі.	түсінуді, қалауы бойынша материалдарды таңдап алуды, өз ойларын еркін жеткізуді үйренді.	ішінен тақтаға тек қана қыс мезгілінің суретін тауып ілу керексіңдер. Балалар ойын шарты бойынша орындайды. **Күтілетін нәтиже:** Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдады және түсінді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйледі.	
Баламен жеке жұмыс: «Сипаттамасы бойынша тап» *Мақсат-міндеттері.* Ұзын - қысқа, кең - тар, биік - аласа ұғымдарын бекіту. Ойынның құрал-жабдықтары: жануарлар және құстардың ойыншықтары. Ойынның мазмұны: балалар аю, түлкі, қасқыр, қоянның ойыншықтарын қарастырады. Әр ойыншықты анықтайды, оның атыауын айтады. Ойнаушылардың біреуі бөлмеден шығып кетеді, басқа ойнаушылар ойыншық туралы жұмбақ құрастырады. Жұмбақ құрастырғаннан кейін жұмбақты шешетін баланы шақырады. **(сөйлеуді дамыту, қоршаған ортамен танысу)**	**Баламен жеке жұмыс: "Айырмашылықтар-ды тап" дидактикалық ойыны.** *Мақсат-міндеттері.* Есте сақталатын заттарды салыстыра білуді дамыту, олардан ұқсастықтар мен айырмашылықтарды табу. Ойын материалдары мен көрнекі құралдар: сюжеттік карталар. Сипаттама: 2-3 минут ішінде балаға карточкасын көрсету. Содан кейін оған басқа кейбір заттар немесе әрекеттер жоқ немесе ауыстырылған екінші картаны ұсыныңыз. Бала не өзгергенін анықтауы керек. **(математика негіздері, сөйлеуді дамыту)**	**Баламен жеке жұмыс: «Қай қолымда көп».** *Мақсат-міндеттері.* Аз және көп заттарды ажыратуды, салыстыруды жаттықтыру; ойлау қабілеттерін дамыту. Ойынның құрал-жабдықтары: әртүрлі ұсақ заттар: моншақтар, түймелер. Ойынның мазмұны: ортаға бір баланы шақырып, оң және сол қолына көп және аз заттарды ұстатады. Бала қолда саны көп зат барын, қай қолында саны аз зат барын анықтайы. Одан кейін заттарды қатарымен қойып, қай қатарда көп, қай қатарда аз зат тұрғанын салыстырады. **(сөйлеуді дамыту)**	**Баламен жеке жұмыс: «Сөзді өзгерт».** Педагог: - Балалар, «Қыс» деген сөздегі соңғы «-с» дыбысын алып тастап, орнына «-з» дыбысын қойсақ қандай сөз шығады? Сөздегі бір дыбысты өзгерткенде сөздің мағынасы өзгеріп кететіні туралы түсінік береді. «-с» дыбысына аяқталатын сөздерді айтады, «-с» дыбысының орнына «-з» дыбысын қойып, сөзді өзгертіп айтуды ұсынады. - Жас- ... (жаз). - Қас- ... (қаз). - Түс- ... (түз). Қыз, қыр Жаз, жақ **(сөйлеуді дамыту)**	**Баламен жеке жұмыс: "Кім, қайда тұрады?" дидактикалық ойыны.** *Мақсат-міндеттері.* Балалардың көру қабілетін, зейінін дамыту. Ойын материалдары мен көрнекі құралдар: әртүрлі жануарлардың "отбасылары" мен олардың үйлерінің суреттері, ретсіз тәртіпте берілген жануарларды үйлерімен байланыстыратын сызықтар салынған суреттер. Сипаттама: сызықтар бойынша қарындашты өткізбей, кімнің үйі қайда екенін анықтау керек. **(сөйлеуді дамыту)**

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 22.02.23-22.03.23

Сәрсенбі 22.02.23	Сәрсенбі 01.03.23	Сәрсенбі 15.03.23	Сәрсенбі 22.03.23
«Жұмбақ шеш» ойыны Мақсаты: Логикалық ойлау дағдыларын дамыту. Жүргізілуі: Педагог туыстық қарым-қатынасқа байланысты жұмбақ оқиды. Балалар оның жауабын табуы керек. Мысалдар: 1. Атадан туған төрт бала, Аты да бір, заты да бір, Бір-бірінен артық емес, Дәл осылар бірдей тең. (Жыл мезгілдері) 2. Көп туысты біріктірген,	«Көңілді қыс» Мақсаты: Ойын арқылы берілген сұрақтарды тыңдайды және түсінеді. Суреттер арқылы байланыстырып сөйлейді. Ойын материалдырын ұқыпты қолдануды үйренеді, достарына көмек көрсетеді. Тілдік дамытушы орта. Балалар қараңдаршы айналамыз қандай түске боялып тұр? Б: аппақ түске Не себепті аппақ деп ойлайсыңдар? Б:өйткені көптеген қар жауған?	**«Қыстап қалатын құстар»** **Мақсаты:** Балалардың қыстап қалатын, жыл құстары құстар туралы түсініктерін кеңейту.Құстар туралы түсінік беру, құстардың тіршілігі туралы баяндау. Құстардың сыртқы бейнесі, тіршілігі, қорегі және қауырсын суретін салуды үйрету. **Тілдік дамытушы орта.** Қыс қатты-ақ, Қыспаққа –ап. Құс тоңып жүр, Қыстап қап. Дақ – дақ – дақ, Емші құс тоқылдақ **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Дидактикалық ойын: «Құстар кафесі»** **Шарты:** жемшашарға жейтін	**Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Педогог жетекшілігімен жүргізілетін ойын «Аққала құрастыр»** **Шарты: балалар сендер музыка әуені арқылы мына әдемі қар түйіршіктерінен маған әдемі аққала құрастырып берулерің керек,сендер аққаланың бөліктерін барлығың бірге ойнай жүріп дұрыс орналастырмасаңдар аққаламыз бізге ренжіп қалады. Сондықтан бейнені мұқият құрастырып шығуларың қажет.**

Үлкен-кіші жиналған, Ақыл айтып жүретін Әулеттің басын құраған. (Ата) «Жұмбақ шешу» ойыны Мақсаты: Балаларға логикалық ойлау қабілетін дамыту. Жүргізілуі: • Педагог төрт түлікке байланысты жұмбақтар оқиды. • Балалар жауабын табуы керек. Мысалдар: 1. Үстінде екі тауы бар, Төрт аяғы бар, Шөлге шыдамды жануар. (Түйе) 2. Өзі сақ, Өзі пысық, Жайылған жері – Таудың ығы. (Қой) 3. Құлағы бар қалқайған, Тұяғы бар тарпайған, Жалы бар, құйрығы ұзын, Шабысынан талмайды. (Жылқы) 4. Өрісі кең, Жайлауы мол,	Ал қар қай мезгілде жауады? Б: Қыс мезгілінде Қар неге ұқсайды? Мақтаға, қантқа, түсі аппақ Балалар біздің айналамыз аппақ болып тұр біз осы қардан не жасаймыз?	азықтарын тауып салу. Сонымен қатар шымшықтар шошқа майын ұнатады. **Сөздік қор.** **Демалу гимнастикасы** 1.Мамықты үрлеу 2.Қауырсын мен мамықт 3. Қауырсын канатта орналасқан, ашылып жиналады. (желпуіш) Әлемде әдемі құстар өте көп қауырсындары да, әртүрлі болып келеді. Релаксация видео көру. Ормандағы құс **Тілдің грамматикалық құрылымы.** балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, бәріміз бірге сол жұмбақтың шешуін табайық. 1.Тал басында тамаша үй. **(Ұя)** Өте жақсы, осы ұяны нелер мекендейді? – Құстар Қане, балалар тағы да құстар туралы жұмбақ жасырайын, сендер қандай құс екенін тауып көріндерші? *1. Шарлап келіп даланы,* *Үйіме үйін салады.* ***(Қарлығаш)*** 2. *Су бетін сүзіп,* *Ақ құман жүр жүзіп.* ***(Аққу)*** 3. *Тақылдатып, мазаны ап,* *Ағаштарды тазалап,* *Ормандарды емдейді,*	**Қандай керемет әдемі аққала болды.** **(2-3 баладан сұрау, Бала үні,жетелеуші сұрақтар мадақтау)** **Сөздік қор.** **Балалар әдемі аққаламызды құрастырдық мүмкін бұл аққаламызды сөйлетіп көрсек қалай болады, ол үшін бәріміз бірге дыбыстық жаттығу жасап көрейік** **Дыбыстық жаттығу:** **Ар-ар-ар-жауды аппақ қар** **Ла-ла-ла-әдемі аққала** **Ша-ша-ша жап-жасыл шырша** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Дид ойын: «Кім тапқыр?»** **Жұмбақ жасыру.** **Қолымен қаламы жоқ,** **Бірақ сурет салады (Аяз)** **Көлдің беті көк әйнек,** **Сырғанауға тым әйбет.** **(Мұз)** **Аспаннан ақ ұлпа борады,** **Қырқаны сейсепке орады. (Қар)** **Жерді тырнап, бұтаны ырғап,** **Шөпті сыйпап, ұшады зырлап**

Сүті көп, Адамға пайдасы зор. (Сиыр)		*Зиянкесті тазалап.* ***(Тоқылдақ)*** **Байланыстырып сөйлеу.** Ойын: «Құсты құрастыр» Балаларға құстардың бірнеше бөлікке бөлінген суреті салынған конверт беріледі, құстардың суреттерін құрастырады. Сол құстардың атын атап, суреттеп береді. – Балалар, бүгін өткен оқу іс-әрекетінен не түсінгендеріңді тексерейік. Құстардың бір-бірінен айырмашылықтарын кім атап береді? – Түстері, көлемдері әртүрлі болып келеді, әртүрлі дыбыстайды. – Құстардың ортақ қасиеттері? – Қанаттары бар — ұшады, тұмсықтары бар – шоқиды. – Құстардың пайдасы? – Олар табиғатты зиянды жәндіктерден тазартады. **Күтілетін нәтиже:** Қыстап қалатын құстардың қысқы тіршілігі туралы білді. Қыстайтын құстар және жыл құстары туралы мағлұмат алды. Адамдардың қамқорлығын түсінуді, қалауы бойынша материалдарды таңдап алуды, өз ойларын еркін жеткізуді үйренді.	**Жанын қинап,** **Ұлиды зарлап. (Боран)** **«Аңдардың қысқы тіршілігі»** **Мақсаты: Балаларға жануарлардың қысқы тіршілігі жайында түсінік беру. Аңдардың балаларын тани білуге, атай білуге үйрету ,ой өрісін,сөйлеу тілін дамыту Қамқорлық сезімдерін тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Балалар мен сендерге жұмбақ жасырамын, ал сендер шешуэн табыңдар,жарайма?** **Жұмбақ жасыру** **Сыбдырдан қорқады** **Шошынып жортады** **қоян** **Тәтті көрсе бас салар** **Айнымайды баладан\ аю** **Өзі айлакер , өзі қу** **Жүрген жері айқай да шу** **түлкі** **.Осы аталғандардың барлығын бірауыз сөзбен не деп атауға болады?** **Аңдар** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Жабайы аңдар елсіз далада болады. өз азығын**

			өзі тауып жеиді. Ол күннің суығында да, ыстығында да далда жүріп өмір сүреді. Табиғатта жабайы аңдардың түрі көп Жабайы аңдар орманды, кейбіреуі тауды мекендейді. Қыста орманда азық табу қиындайды.Кейбір аңдар ұйқыға кетеді. Ал аюға келетін болсақ аюдың екі түрі бар. Ақ аю, қоңыр аю. Ақ аю- суда мекендейді. Суға сүңгіп балықтарды ұстап жейді. Ал қоңыр аю, тоғайда, орманда мекендейді. Жеміс-жидектерді теріп жейді.Аю денесіне май жиып қыста ұйқыға кетеді.Кірпі мен борсық та ұйқтайтын аңдарға жатады. Қоян- ең қорқақ аң. Қоян ағаштардың қуысында қыстайды. Қорегі түрлі шөптер, ағаш қабықтарын , тамырын кеміреді. Ол жылы тонының арқасында уыққа тоңбайды. Қасқыр мен түлкі жолбарыс пен арыстан жыртқыш аң болғандықтан жемін жортып жүріп табады. Тістері өткір, көздері қырағы жақсы көреді,

			сезімтал.Өздеріне керекті жемтіктерін алыстан ақ иісінен сезеді. Тиін жаздай қысқы азығын дайындайды. Түлкінің мұрны иісшіл,қар астындағы тышқан ның дыбысын естіп қояды Қыстан жануарларды суықтан олардың ұзарған жүні, апандары, індері қорғайды Аюдың баласы - қонжық Түлкінің баласы - жәудір Қасқырдың баласы - бөлтірік Қоянның баласы – көжек Тиіннің – тиін баласы Сөздік қор. «Қай аң қыста немен көректенеді?» Табыңдар. Сызықпен қосындар • Қасқыр –етпен көректенеді • Аю қыста үйықтайды • Қоян –ағаштардың қабығың жейді Тілдің грамматикалық құрылымы. Қыста аңдардың түстері қандай болады?Табыңдаршы кім айтып береді. Байланыстырып сөйлеу.

			Енді жабайы аңдардың баласы бар екен,соларды қалай атайды екен? **• Қоянның – көжек** **• Аю – қонжық** **• қасқырдың бөлтірік** **• Аналары өз балаларын қорғайды, асырайды** **• Осы аңдар қайда мекендейді! Қалай ойлайсыңдар?** **• Дұрыс,орманда.** **• Балалар жабайы аңдарға қамқорлық қажет па?** **• Ия,оларға қамқорлық қажет болады. Орманшылар қыс мезгілінде жабайы аңдары қамқорлыққа алады, қорғайды.** **• Жабайы аңдарды ата?Қасқыр, түлкі ,аю, барыс.** **• Оларды неліктен жабайы аңдар деп айтамыз?** **• Олар қайда мекендейді ?Орманда Күтілетін нәтиже: Жабайы аңдардың қысқы тіршілігімен танысады. Жабайы аңдардың атайды, ажыратуды, олардың балаларын атауды меңгерді. «Ақ аю»**

			өлеңін жатқа айтуды, жануарларды сипаттауды игерді.
Баламен жеке жұмыс: "Қар мен мұз" **Мақсаты:** Балалардың қыс мезгіліндегі табиғи құбылыстарды түсінуін дамыту, есте сақтау қабілеттерін арттыру. **Ойын барысы:** Тәрбиеші балаларға қысқы табиғи құбылыстар туралы қысқаша айтып береді: қар жауады, мұз қатып қалады, аяз болады, т.б. Балалардан "қар" немесе "мұз" сөздерін айтқанда тиісті қимыл жасауды сұрайды: "Қар" дегенде алақандарымен қарды уқалағандай қозғалыс жасайды. "Мұз" дегенде тоңғандай қолдарын қысады. Ойынға тез арада сөздерді араластырып қосып, балалардың реакциясын тексеруге болады.	**Баламен жеке жұмыс: "Қардың түсі қандай?"** **Мақсаты:** Балалардың түстерді ажыратуын дамыту. **Ойын барысы:** Тәрбиеші әртүрлі заттарды көрсетеді: ақ қарды, көк мұзды, қараңғы ағаштарды. Балалардан "Қардың түсі қандай?" деп сұрағанда дұрыс түсті атайды. Әр дұрыс жауап үшін балаға жұлдызша немесе мақтау беріледі.	**Баламен жеке жұмыс: "Қар кімге керек?"** **Мақсаты:** Жануарлардың қысқы тіршілігін түсіндіру. **Ойын барысы:** Балаларға жабайы аңдардың суреттері көрсетіледі (қоян, түлкі, аю). Әр аңның қарды қалай пайдаланатыны туралы сұрақ қойылады: Қоян қарда секіреді. Түлкі қардың астынан азық іздейді. Аю қардың астында інде жатады. Балалар жауап береді немесе суреттерді сәйкес аңмен жұптастырады.	

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы
Жоспардың құрылу кезеңі: 29.03-26.04.23

Сәрсенбі 29.03.23	Сәрсенбі 05.04.23	Сәрсенбі 12.04.23	Сәрсенбі 19.04.23	Сәрсенбі 26.04.23
«Сөйлеу әдебі» **Мақсаты:** Балаларды сыпайы сөйлеу үлгілерімен таныстыру, сөйлеу мәдениетін қалыптастыру, сөздік қорын молайту, грамматикалық тұрғыдан дұрыс сөйлеуге дағдыландыру және байланыстырып сөйлеуін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Сөйлеу әдебі туралы әңгіме:** Тәрбиеші балалармен бірге сыпайы сөйлеудің маңыздылығы туралы қысқаша түсіндіреді. *Сұрақтар:* • Қалай амандасасың? • Біреуден бір нәрсе сұрағанда не дейміз? • Қателескенде не айтамыз? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Жағдаяттық ойындар:** «Қуыршақ қонаққа келді»: Қуыршақпен амандасу, оны қарсы алу, қоштасу.	**Жалпы тіл жаттығулары:** **«Сағат»** – Тілді оңға-солға қозғалту. **«Ат шаптырады»** – «Ды-ды-ды» деп, тілді жоғары тіске соғу. **«Дәмді тосап»** – Ерінді жалап жатқандай тілмен еріннің үстіңгі, астыңғы бөлігін жалау. **«Саңырауқұлақ»** – Ауызды ашып, тілді жоғары тіске тіреп, тілдің ұшын ұстап тұру. **«О», «У» дыбыстарына Жаттығу: «Үрлемелі шар»** – Ерінді алға шығарып, дөңгелетіп, «О-О-О», «У-У-У» деп айту. **Мақсаты:** Еріннің дөңгеленуін, жұмылуын дамыту.	**«Ғарышкердің хаты»** **Мақсаты: Байланыстырып сөйлеу, ойдан құрастыру** **Ойын шарты:** **Тәрбиеші: "Ғарышкер бізге ғарыштан хат жазыпты. Ол не деп жазды екен?" – деп бастайды.** **Бала жалғастырып айтады:** **– Сәлем, балалар! Мен Айдамын. Мұнда... (бала өзі жалғастырады)** **«Ғарышкер болғым келеді!» (рөлдік ойын)** **Мақсаты: Қиялды, сөйлеу белсенділігін дамыту** **Құралдар: Скафандр үлгісі, зымыран макеті, микрофон (ойыншық)** **Ойын шарты:** **Балалар кезекпен сахнаға шығып, "Мен болашақта..." деп сөйлем құрайды.** **Мысалы:** **– Мен болашақта ғарышкер болғым келеді. Мен Айға ұшамын.**	**«Үлкендерге құрмет»** **Мақсаты:** Балаларды үлкен кісілерге құрмет көрсетуге тәрбиелеу, сыпайы сөйлеу үлгілерін меңгерту, сөздік қорын байыту, грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдануға дағдыландыру және байланыстырып сөйлеуін дамыту. **Тілдік дамытушы орта.** **Сұхбат және түсіндіру:** Тәрбиеші «Құрмет» деген сөзді түсіндіреді. Балаларға сұрақтар қояды: – Үлкендерге қалай көмектесеміз? – Ата-әжелеріне не айтасыңдар? **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Сөздік жұмыс:** Жаңа сөздерді тақтаға іліп, әрқайсысын жеке түсіндіріп, дұрыс айтуға жаттықтыру: *Құрмет, сыпайы, көмек көрсету, ақыл айту, т.б.* **Сөздік қор.**	**«Дыбыстарды ажыратуды үйрен». «Ү» және «Ұ» дыбыстары** **Мақсаты:** Ү-Ұ дыбыстарының артикуляциясын анықтауға үйрету, Ү-Ұ дыбыстарын буында, сөзде, сөйлемде ажырату; сөз қорын молайту; ұсақ моторикасын, тыныс алуын, сөйлеу мүшелерінің қимыл-қозғалысын дамыту, фонематикалық естуін арттыру; мейірімділікке, шыдамдыққа, достыққа және тәртіпке тәрбиелеу. **Тілдік дамытушы орта.** Мына сөздердегі бірінші дыбыстарды атаңдар: 1. Үй, үкі , үтік, үлгі. –Ү

«Дүкенде»: Сатып алушы мен сатушы рөлдерін ойнау. **Сөздік қор.** **Сөздік жұмыс:** • Сыпайы сөздер жазылған карточкалармен жұмыс. • Тәрбиеші сөзді айтып, балалар оның қай жағдайда қолданылатынын айтады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Суретпен жұмыс:** Балалар сыпайы және сыпайы емес әрекеттер бейнеленген суреттерді қарап, өз пікірлерін білдіреді. **Байланыстырып сөйлеу.** **Диалог құрастыру:** Тәрбиеші мысал келтіреді, балалар жұптасып қарапайым диалог құрады. *Мысалы:* – Сәлеметсіз бе! – Сәлеметсіз бе! Қалыңыз қалай? – Жақсы, рақмет! Өздеріңіз ше? **Сұрақ-жауап арқылы бекіту:** – Қандай сыпайы сөздер	**«Л» дыбысына Жаттығу: «Су ішеміз»** – Тілді жоғары тіске тигізіп, тез-тез «л-л-л» деп айту. **Мақсаты:** Тіл ұшының икемділігін арттыру.	**«Аспанда не бар?»** **Мақсаты: Сөздік қорды дамыту, есте сақтау** **Құралдар: Күн, ай, жұлдыз, бұлт, зымыран, құс суреттері** **Ойын шарты:** **Балаларға 5–6 сурет көрсетіледі. Балалар аспанға қатысты заттарды атап шығады.** **Мысалы:** **– Аспанда күн, ай, жұлдыз бар.** **– Құс пен бұлт та аспанда ұшады.** **«Жұлдызды тап!»** **Мақсаты: Зейінділік пен шапшаңдықты дамыту** **Құралдар: Түрлі түсті жұлдызшалар (кейбірінің артына сөздер немесе суреттер жазылады)** **Ойын шарты:** **Жұлдызшалардың астындағы сөзді оқып, сөйлем құрау.** **Мысалы:** **Жұлдызшаның астында – «Ай» → Ай түнде көрінеді.** **«Күндіз бе, түнде ме?»** **Мақсаты: Уақытты ажырату, байланыстырып сөйлеу**	**Жағдаяттық көрініс:** «Атаға көмек», «Әжеге жол көрсету» рөлдік ойындарын ұйымдастыру. Балалар ата немесе әже бейнесіндегі қуыршақпен сөйлесіп, амандасып, көмектесіп, қоштасады. **Суретпен жұмыс:** Балаларға бірнеше сурет көрсетіледі: 1. Балалар атаға көмектесіп жатыр 2. Балалар автобус орнын беріп жатыр 3. Балалар амандасып жатыр Әр суретке байланысты балалар сөйлем құрастырады. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Грамматикалық тапсырма:** • «Кімге көмектестің?» сұрағына жауап құрастыру (атаға, әжеге, апаға). • «Мен атаға көмектестім», «Сен амандастың» т.б. сөйлемдер құрау. **Байланыстырып сөйлеу.** **Диалог құрастыру:**	2. Ұста, ұлу, ұшақ, ұрпақ. –Ұ Біз бүгін, балалар, Ү мен Ұ дыбыстарын ажыратамыз. Бізге қонаққа екі бала келді. Олар- Үсен мен Ұлпан. Олар бізге көмектеседі. **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** Ү-Ұ дыбыстарын буындарда ажырату «Керісінше айт» ойыны Мен айтамын-сү сен айтасың-сұ Мен айтамын-дү сен айтасың-... Мен айтамын-тү сен айтасың-... Мен айтамын-мү сен айтасың-... Мен айтамын-шү сен айтасың-... Мен айтамын-үн сен айтасың-... **Сөздік қор.** Фонематикалық қабылдауын дамыту.

білесіңдер? – Неліктен сөйлеу әдебі маңызды? **Күтілетін нәтиже:** Балалар сыпайы сөйлеудің маңызын түсінеді. Сөйлеуде сыпайы сөздерді қолданады. Қарапайым диалог құрастыра алады. Грамматикалық тұрғыда дұрыс сөйлеуге дағдыланады.		**Құралдар: Суреттер (күн, түн, жұлдыз, күн, адамдардың әрекеті)** **Ойын шарты:** **Тәрбиеші суретті көрсетеді. Балалар қай уақытта болатынын айтады.** **Мысалы:** **– Жұлдыз – түнде** **– Күн – күндіз**	Тәрбиеші мысал келтіреді, балалар жұппен диалог жасайды: *– Сәлеметсіз бе, ата!* *– Сәлеметсің бе, балам!* *– Көмектесейін бе?* *– Рақмет, балам!* **Күтілетін нәтиже:** Балалар үлкендерге деген құрметті сөзбен және әрекетпен жеткізе алады. Сыпайы, құрмет сөздерін сөйлеуде қолдана алады. Жағдаятқа байланысты қысқа диалог құрастыра алады. Байланыстырып сөйлеу дағдылары дамиды.	1. Ү-дыбысын естісең, қайтала: со,сү, іш, еш, үш, үт, да, дү. 2. Ұ-дыбысын естісең, шапалақ соқ: бұ, тү, су, сұ, ес, аш, ұш, ұп. **Тілдің грамматикалық құрылымы.** Ү-Ұ-дыбыстарын сөздер арасынан бөлу. Ү-дыбысы бар сөздерді Үсенге бересіңдер, ал Ұ-дыбысы бар сөздерді Ұлпан алады. Үстел, ұшқыш, сүт, күн, нұр, үйрек, күш, құлақ, түлкі, балмұздақ, алмұрт, жұлдыз. **Байланыстырып сөйлеу.** «Суретті бояп әңгімеле» Есте сақтау сөздері: Жүргізуші- водитель Дәрігер – врач Емдейді- лечит Жүргізеді – водит Пайдалы – полезный

				Сатушы – продавец Құрылысшы – строитель Сатады – продает Мейірімді – добрый Еңбек - труд **Күтілетін нәтиже:** Ү-Ұ дыбыстарының артикуляциясын анықтайды, Ү-Ұ дыбыстарын буында, сөзде, сөйлемде ажыратады. Ұсақ моторикасы, тыныс алуы, сөйлеу мүшелерінің қимыл-қозғалысы дамиды, фонематикалық естуі артады.
Баламен жеке жұмыс: **1. «А» дыбысына** **Жаттығу: «Ауыз ашылды»** – Ауызды кең ашып, тілді түп жағынан түсіріп, «А-а-а» дыбысын созып айту. **Мақсаты:** Ауыздың дұрыс ашылуын, дауыс байламдарын жаттықтыру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«И», «Э» дыбыстарына** **Жаттығу: «Жымию»** – Ерінді жымқырып, тістерді көрсете жымиып, «И-И-И», «Э-Э-Э» дыбыстарын айту. **Мақсаты:** Ерін бұлшықеттерін бекіту.	**Баламен жеке жұмыс:** **«С», «З» дыбыстарына** **Жаттығу: «Жылан»** – Ерінді жымиып, тілді жоғары тіске таяу қойып, «С-с-с», «З-з-з» деп айту. **Мақсаты:** Тілді тістің артына дұрыс қою, сүзіліп шығатын дыбыстарды меңгеру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«Р» дыбысына** **Жаттығу: «Трактор»** – Ауызды ашып, тілді жоғары тіске тіреп, «д-д-д-д» деп тез қайталау → «р-р-р» дыбысы пайда болады. **Мақсаты:** Тіл ұшының дірілін қалыптастыру.	**Баламен жеке жұмыс:** **«Ш», «Ж» дыбыстарына** **Жаттығу: «Бу шығару»** – Ерінді алға созып, жымиып, тілді жоғары көтеріп, «Ш-ш-ш», «Ж-ж-ж» деп айту. **Мақсаты:** Ерін мен тілдің бір уақытта дұрыс жұмысын дамыту.

Қазақ тілі ұйымдастырылған іс-әрекетінің циклограммасы

Білім беру ұйымы: Наурызбай батыр «жулдыз» шағын орталығы

Жоспардың құрылу кезеңі: 03.05-31.05.23

Сәрсенбі 03.05.23	Сәрсенбі 10.05.23	Сәрсенбі 17.05.23	Сәрсенбі 24.05.23	Сәрсенбі 31.05.23
«Менің сүйікті ертегі кейіпкерім» **Мақсаты: Балалардың сүйікті ертегі кейіпкерлері туралы әңгімелей білуіне жағдай жасау. Байланыстырып сөйлеу дағдыларын дамыту. Ертегілерге қызығушылығын арттыру, қиялдарын ұштау.** **Тілдік дамытушы орта.** **Әңгімелесу** **Сұрақтар қою:** **Қандай ертегілер білесіңдер?** **Қай ертегі саған қатты ұнайды?** **Сенің сүйікті кейіпкерің кім?** **Ол қандай мінезді?** **(Балалардың жауаптары тыңдалады,**	**1. Ойын: «Батырды тап»** **Мақсаты:** Батырлар туралы білімдерін кеңейту, есте сақтау қабілетін дамыту. **Барысы:** • Балаларға әртүрлі суреттер көрсетіледі (мысалы: мұғалім, дәрігер, шекарашы, сарбаз, спортшы). • Тәрбиеші сұрайды: «Кім Отанды қорғайды?» • Балалар батыр бейнесін тауып, ол туралы 1-2 сөйлеммен әңгімелейді.	**«Жаз да келді жайдарлы»** **Мақсаты: Балалардың жаз мезгілі туралы ұғымын кеңейту, жаз айларының ерекшелігін ұғындыру, жазғы табиғат өзгерістерін бақылап, әсемдігін, сұлулығын сезіне білуге үйрету. Жаздай жайдары көңіл-күй орнату, татулыққа, ұйымшылдыққа тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Жұмбақ:** **Көбелек те, гүлі де бір,** **Қызыл-жасыл күллі өңір.** **Аспан төрі ақша бұлт,** **Бау-бақшада барша жұрт.** **Саңқылдаған саз әні,** **Көлде құстың базары.** **Жидек пісіп толады,** **Бұл қай кезде болады?** **Балалар: Жазда болады.**	**«Санамақтар айтамын»** **Мақсаты: Балаларды санамақтар мен тақпақтарды тыңдауға, айтуға үйрету. Сөйлеу дағдыларын дамыту, сөздік қорды молайту. Есте сақтау қабілетін, дұрыс және анық сөйлеу қабілетін қалыптастыру.** **Тілдік дамытушы орта.** **Әңгімелесу** **Санамақ пен тақпақ дегеніміз не?** **(Санамақ – санауға үйрететін өлең. Тақпақ – қысқа, ұйқасты өлең.)** **Сұрақтар:** **Сендер санай аласыңдар ма?** **Қандай өлең білесіңдер?** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Санамақтар үйрету** **1-санамақ:**	**«Біз де ойнаймыз»** **Мақсаты: Ертегі мазмұнын айтуға үйрету; балаларға берілген дыбысқа сөз ойлату, ой-өрісін кеңейту, есте сақтау қабілетін дамыту; туған жердің табиғатына қамқор бола білуге тәрбиелеу.** **Тілдік дамытушы орта.** **Мақал-мәтел:** **Ағаш - тамырымен, адам - достарымен мықты.** **Адамға үш нәрсе көрік береді: шөл далада қазған құдық, салынған көпір және жол бойына егілген ағаш.** **3.Қарағайға қарап тал өсер,** **Қатарына қарап бала өсер.**

бағыттап толықтырылады.) **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Ертегі кейіпкерлерін таныстыру** **Балаларға танымал қазақ ертегілерінен кейіпкерлер суреттерін көрсету:** **Алдаркөсе** **Ер Төстік** **Қызыл телпек** **Бауырсақ** **Шал мен кемпір** **Әр кейіпкер туралы қысқаша сипаттама беру.** **Сөздік қор.** **Балалардың өз сүйікті кейіпкерлерін сипаттауы** **Тапсырма:** **Әр бала өз сүйікті ертегі кейіпкерінің атын айтып, 2-3 сөйлеммен сипаттайды:** • **Ол қандай?** • **Ол не істейді?** • **Саған несімен ұнайды?** **(Тәрбиеші көмек сұраған балаларға бағыттап сұрақтар қояды.)**	**2. Ойын: «Жеңіс сөзін құрастыр»** **Мақсаты:** Әріптермен жұмыс, сөздік қорды дамыту. **Барысы:** • Әр балаға әріп жазылған карточка беріледі (Ж, Е, Ң, І, С). • Тәрбиеші: «Жеңіс деген сөзді әріптерді дұрыс реттеп қойып құрастырайық!» дейді. • Балалар бірге әріптерді реттеп, сөз құрастырады. **3. Ойын: «Отан туралы айт»** **Мақсаты:** Бала сөйлеу белсенділігін арттыру, Отанға деген сүйіспеншілікті дамыту. **Барысы:** • Балалар шеңберде тұрады. • Әр бала «Отаным қандай?» деген сұраққа бір сөзбен жауап береді. (Мысалы: әдемі, кең, туған, асыл, қасиетті.)	**Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **«Жазғы еңбек,, демалыс»** **Балалар не істеп жүр?** **Олардың көңіл күйлері қандай?** **Сурет бойынша жұмыс** **Сөздік қор.** **«Тақпақ айт»** **Мнемокестені пайдаланып жаз туралы тақпақ оқу.** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **Жаз – ең ыстық жыл мезгілі. Жазда балалар демалады. Олар демалуға ауылға, үлкен қалаларға, лагерьге барады. Жазда олар шомылып, күнге қыздырынады.** **Сондықтан олар жыл мезгілін жақсы көреді.** **Мәтін бойынша түсіндірме жұмысы жүргізіледі.** **Байланыстырып сөйлеу.** **«Мен жазда...» сөйлемді жалғастыр** **«Жаз мезгілі...»** **«Жаз мезгілінде...»** **«Балалар жазда...»** **Дидактикалық ойын: « Бұл қай гүл?» Шарты: Гүл суреттерінің қиындыларын**	**Бір – үйде бір күн,** **Екі – тәтті күлкі.** **Үш – ұшқан құс,** **Төрт – өрістегі төл,** **Бес – бесік тербейді.** **Ал, кім тез қайталайды?** **(Балалар тәрбиешінің соңынан қайталап айтады.)** **2-санамақ:** **Бір дегенім – білеу,** **Екі дегенім – егеу,** **Үш дегенім – үскі,** **Төрт дегенім – төстік,** **Бес дегенім – бесік.** **Ал, санадық нешеу?** **(Балаларға әр сөзді қайталау, мағынасын түсіндіру.)** **Сөздік қор.** **Тақпақтар жаттау** **1-тақпақ:** **Күн жарық,** **Аспан ашық.** **Көгілдір көк,** **Балаға шаттық!** **2-тақпақ:** **Ойыншықтар – достарым,** **Бірге ойнаймыз, қостаймын.** **Әрқашанда сүйікті,** **Қуанышымды қосқаймын!**	**- Балалар, сендер ертегі тыңдағанды ұнатасыңдар ма?** **Тақтаға ертегі мазмұнына байланысты сурет ілінеді.** **Сөйлеудің дыбыстық мәдениеті.** **Тәрбиеші М.Төрежановтың «Біз де ойнаймыз» әңгімесін оқып береді. Алдымен балаларды екі топқа бөліп, бір топқа шырша, екінші топқа қайың сөзін тәрбиешінің соңынан қайталап отыруды ұсынады.** **Шырша мен қайың қатар өсті. Жас қайың ерке, ойыншыл болатын, ол алаңғасарлығына басып шыршаға соқтығып, бұрымын жұлып, аяғынан шалып, алыса ойнағысы келіп, мазалай берді.** **Бізге тиіспе! - деп ақырды шырша, - сотқармен ойнамаймыз.** **- Шыбық тисе - шыңқ етердің өзі екенсің. Жай ғана сипап өткенге нең кетті?** **- Сипап та өтпе. Біз өзіміздің киімізді күтіп киеміз.**

Тілдің грамматикалық құрылымы.
Ойын 1: «Кейіпкерді тап»
Мақсаты: Танымдық белсенділікті дамыту.
Барысы:
Тәрбиеші кейіпкер туралы сипаттама береді (мысалы: «Ол ақылды, кедей, тапқыр. Ол кедейлерге көмектеседі...»)
Балалар қай ертегі кейіпкері екенін табады. (Жауап: Алдаркөсе.)
 	
Байланыстырып сөйлеу.
«Кім болып киінесің?»
Мақсаты: Қиялын дамыту, рөлдік ойын.
Барысы:
Балалар өздері ұнатқан ертегі кейіпкерінің рөліне кіреді.
Киім немесе атрибуттар арқылы (мысалы: қалпақ, таяқ, қызыл телпек) кейіпкер бейнесін сомдайды.
Шағын көріністер ойнайды.
Күтілетін нәтиже:
Ертегі кейіпкерлері
	4. Ойын: «Ардагерге гүл сыйлаймыз»
	Мақсаты: Батырларға деген құрмет сезімін қалыптастыру.
	Барысы:
	• Балалар қолдарына қағаздан жасалған гүл ұстайды.
	• Тәрбиеші сұрақтар қояды:
	  ○ Батырлар бізге не сыйлады?
	  ○ Неліктен біз бейбіт өмір сүреміз?
	• Дұрыс жауап берген бала «ардагерге» гүл сыйлайды (тәрбиеші ардагер рөлінде болады).
	
	5. Ойын: «Шекараны қорғайтын кім?»
	Мақсаты: Мамандықтар туралы түсінік беру.
	Барысы:
	• Тәрбиеші мамандықтар атайды: шекарашы, дәрігер, ұстаз, сарбаз, кітапханашы.
		құрастырып,оны атап,әңгімелеп береді.
		Әңгімелесу:
		Жазда балалар да,үлкендерде демалады. Суға шомылып,күнге қыздырынады. Айнала ағаштар жасыл желек жамылып,гүлдер жерді өрнектейді. Құстар әсем әнге салып, сан түрлі көбелектер көз қызықтырады.Адамдар бау-бақша салып ,суарып, күтеді.
		Күтілетін нәтиже: Жаз мезгілінің табиғи ерекшеліктерін біледі. Тірек сызбалар мен суреттің мазмұнын құруға және сөздерді байланыстырып айтуға дағдылынады. Тіл мәдениеті қалыптасады.
			(Әуенмен айтуға да болады.)
			
			Тілдің грамматикалық құрылымы.
			Ойын: «Кім жылдам санайды?»
			Мақсаты: Сан ретімен санауды бекіту.
			Барысы:
			Балаларға 1-ден 5-ке дейін санату.
			Әр санды айтқанда бірге қимыл жасау (мысалы, қол шапалақтау, бір аяқпен секіру).
			Ойынды жылдамдықпен жүргізіп, көңілді атмосфера қалыптастыру.
			
			Байланыстырып сөйлеу.
			Бүгін біз не үйрендік?
			Қандай санамақтар айттық?
			Қай тақпақ ұнады?
			Күтілетін нәтиже:
			Санамақ және тақпақ құрылымын түсінеді. Сөйлеу, есте сақтау және санай білу дағдылары дамиды. Ұйымшылдық, тыңдай білу, жауапкершілік қалыптасады.
				- Соншама қадірлейтін сенін киіміннің біздің киімізден қандай артықшылығы бар?
				- Біз сендердей киімізді жыл сайын ауыстырмаймыз. Біздің үстімізге кигеніміз жапырақ емес, жасыл ине.
				
				-Өткір-өткір найзаңды көріп тұрмын. Ол инеңнен қорқатын біз жоқ.
				-Жіңішке бұтаққа өскен инелер біздің көркіміз, ыстық-суықтан қорғайтын сауытымыз. Сондықтан бұл көк инелерімізді жеті жылда бір-ақ рет ауыстырамыз.
				-Қалай ұзақ киесіңдер? Сондықтан да сақтап, баптап киюге тырысамыз. Қымбат, құнды киімнің күтімі де өзіне сай болғаны жөн. Солайы солай ғой, сонда да, ойнамай отырсаң зерігіп кетпейсің бе?
				- Бала болған соң, біз де ойнаймыз. Бірақ киімізді кірлетіп, ластап, жыртып ойнамаймыз.
				
				Сөздік қор.

туралы түсінік қалыптастырады. Өз ойын байланыстырып айту қабілеті дамиды, сөздік қоры байиды. Мейірімділікке, әділдікке, еңбекқорлыққа тәрбиеленеді.	• Балалар шапалақтайды егер аталған мамандық Отанды қорғайтын болса.			**Сөздік жұмысы-«Шыбық тисе - шыңқ етер» - өте ашуланшақ екенін түсіндіреді.** **Д.С.Т.Сергіту сәті:** **Шыршадай жасыл жайқалып,** **Көңіл-күйді ашамыз.** **Нұрын төккен әлемге,** **Күн боп шуақ шашамыз.** **Ақ қайыңдай тербеліп,** **Мөлдір судай ағамыз.** **Қыран құстай самғаймыз,** **Таудай биік боламыз.** **(Г.Оразбаева)** **Тілдің грамматикалық құрылымы.** **«Берілген дыбысқа сөзді ата» дидактикалық ойыны:** **Ойын шарты: ойынды тәрбиеші бастап, бір сөзді айтады, сол сөз қандай дыбыспен аяқталса, ойынды жалғастырушы бала сол дыбыстан басталатын жаңа сөз айтуы тиіс. Ойын осылай жалғасын табады.** **Тәрбиеші: шырша.** **Байланыстырып сөйлеу.** **- Бүгінгі танысқан ертегіміз қалай аталады?** **- Ертегі не туралы?**

				Балалармен кері байланыс жүргізу. Күтілетін нәтиже: диалогті түрде сөйлеуді, ертегіні мазмұнын айтуды біледі.. Шырша мен қайыңның айырмашылығын ажыратады. Берілген дыбыстан басталатын сөз айтады.
Баламен жеке жұмыс: «Бейбіт көгершінді ұшыр» **Мақсаты:** Бейбіт өмірдің құндылығын ұғындыру. **Барысы:** Балаларға ақ қағаздан жасалған көгершіндер беріледі. Тәрбиеші сұрақ қояды: Бейбіт өмір деген не? Әр бала көгершінді "ұшырып" тұрып, бейбіт өмір туралы сөйлем айтады.	**Баламен жеке жұмыс: «Отанды қорғайтын құралдар»** **Мақсаты:** Әр түрлі қорғаныс құралдарын тану. **Барысы:** Балаларға суреттер көрсетіледі: қалқан, шлем, ту, кітап, қалам, каска, нан, қару. Балалар "Отанды қорғауға қажет құралдарды" таңдап атайды (қалқан, шлем, ту, каска).	**Баламен жеке жұмыс: «Сөйлемді жалғастыр»** **Мақсаты:** Байланыстырып сөйлеуді дамыту. **Барысы:** Тәрбиеші сөйлемнің басын айтады, балалар жалғастырады: Мен Отанымды... (қорғаймын). Батырлар біз үшін... (ерлік көрсетті). Бейбіт өмірде біз... (қуана өмір сүреміз).	**Баламен жеке жұмыс: «Ерлік деген не?»** **Мақсаты:** Ерлік туралы түсінік қалыптастыру. **Барысы:** Тәрбиеші бастайды: "Ерлік деген..." Әр бала ойды жалғастырады. Мысалы: Ерлік деген — Отанды қорғау. Ерлік деген — қиындықтан қорықпау. Ерлік деген — көмек көрсету.	**Баламен жеке жұмыс: «Жеңіс шынжыры»** **Мақсаты:** Топта бірлесіп жұмыс істеуді үйрету, бірлікті нығайту. **Барысы:** Әр балаға түрлі-түсті қағаз беріліп, жеңіс туралы бір жылы сөз жаздырады ("Бейбітшілік", "Туған жер", "Ерлік", "Отан"). Содан соң қағаздардан шынжыр жасайды. Бұл "Жеңіс шынжыры" топтың ортақ жұмысы ретінде ілінеді.